

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)
της 2ας Ιουνίου 1994 *

Στην υπόθεση C-326/91 P,

Henri de Compte, συνταξιούχος υπάλληλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κάτοικος Στρασβούργου (Γαλλία), εκπροσωπούμενος από τους Edmond Lebrun και Eric Boigelot, δικηγόρους Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Louis Schiltz, 2, rue du Fort Rheinsheim,

αναιρεσείων,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως που ασκήθηκε κατά της αποφάσεως που εξέδωσε στις 17 Οκτωβρίου 1991 το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στην υπόθεση T-26/89, De Compte κατά Κοινοβουλίου (Συλλογή 1991, σ. II-781), και με την οποία ζητείται η εξαφάνιση της αποφάσεως αυτής,

όπου ο έτερος διάδικος είναι το:

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εκπροσωπούμενο αρχικά από τον Jorge Campinos, νομικό σύμβουλο, και στη συνέχεια από τον François Vainker, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, επικουρούμενο από τον Denis Waelbroeck, δικηγόρο Βρυξελλών, με τόπο επιδόσεων τη Γενική Γραμματεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Kirchberg,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους G. F. Mancini, πρόεδρο τμήματος, M. Díez de Velasco, K. N. Κακούρη (εισηγητή), F. A. Schockweiler και J. L. Murray, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

γενικός εισαγγελέας: C. O. Lenz

γραμματέας: D. Louterman-Hubeau, κυρία υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 10ης Νοεμβρίου 1993,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 16 Δεκεμβρίου 1991, ο de Compte (στο εξής: αναιρεσείων) άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως της 17ης Οκτωβρίου 1991, T-26/89, de Compte κατά Κοινοβουλίου (Συλλογή 1991, σ. II-781), με την οποία το Πρωτοδικείο απέρριψε την προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως της 18ης Ιανουαρίου 1988, με την οποία ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου, υπό την ιδιότητα της αρμόδιας για τους διορισμούς αρχής (στο εξής: ΑΔΑ), επέβαλε στον αναιρεσείοντα την ποινή του υποβιβασμού από τον βαθμό A 3, κλιμάκιο 8, στον βαθμό A 7, κλιμάκιο 6.
- 2 Από την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι το Πρωτοδικείο έκρινε βάσιμες τις ακόλουθες αιτιάσεις που διατύπωσε η ΑΔΑ κατά του αναιρεσείοντος, υπολόγου του Κοινοβουλίου μέχρι τις 30 Απριλίου 1982:
 - α) Ευθύνη για το άνοιγμα από τον Offermann, διαχειριστή παγίων προκαταβολών, υπάλληλο της διευθύνσεως «ταμείο και λογιστήριο», και από την Cesartto, υπάλληλο της ίδιας υπηρεσίας, τοκοφόρου λογαριασμού όψεως στη Midland Bank του Λονδίνου στις 21 Ιουλίου 1980, και κατάθεση στον λογαριασμό αυτό 400 000 λιρών στερλινών (UKL) με ετήσιο επιτόκιο 16 %, χωρίς

προηγούμενη εξουσιοδότηση, χωρίς αντίστοιχη λογιστική εγγραφή των ενεργειών αυτών και χωρίς εγγραφή των τόκων στα βιβλία του Κοινοβουλίου το 1980 και το 1981.

- β) Είσοπραξη, στις 4 Σεπτεμβρίου 1981 και στις 11 Νοεμβρίου 1981, χωρίς ακριβή και έγκυρη δικαιολογία, δύο επιταγών που εκδόθηκαν επί της Midland Bank και ανέρχονται αντιστοίχως σε 17 189,15 UKL και 35 176,98 UKL, που καταβλήθηκαν σε βελγικά φράγκα (BFR), γερμανικά μάρκα (DM) και γαλλικά φράγκα (FF), από την τράπεζα Sogeval του Λουξεμβούργου. Παράλειψη εγγραφής των πράξεων αυτών στα βιβλία του Κοινοβουλίου κατά το οικονομικό έτος 1981. Εγγραφή με καθυστέρηση έξι μηνών (28 Φεβρουαρίου 1982) συνολικού ποσού 4 136 125 BFR ενώ η ανάληψη είχε γίνει σε διαφορετικά νομίσματα.
- γ) Παράβαση της υποχρέωσης δυνάμει της οποίας οι δαπάνες πληρώνονται μόνον κατόπιν προσκομίσσεως δικαιολογητικών εγγράφων και φροντίδας διατήρησης των αξιών του Κοινοβουλίου, την οποία υπέχει ο υπόλογος (έλλειψη δικαιολογητικών εγγράφων για ποσό 4 100 000 BFR, το οποίο έλειπε από το ταμείο του Κοινοβουλίου).

- 3 Οι λόγοι αναιρέσεως που προβάλλει ο αναιρεσειών εκτίθενται κατωτέρω ανάλογα με την πρόοδο της εξετάσεως των επικρινομένων σκέψεων της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως στα οποία αναφέρονται.

Ως προς την εκπνοή της προθεσμίας παραγραφής

- 4 Το Πρωτοδικείο τονίζει με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση (σκέψη 68) ότι ο Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: ΚΥΚ) δεν προβλέπει καμιά προθεσμία παραγραφής ως προς την κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας. Προσθέτει ότι δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η εκπνοή της διετούς προθεσμίας την οποία προβλέπει το άρθρο 72 του δημοσιονομικού κανονισμού της 21ης Δεκεμβρίου 1977, εφαρμοστέου στον γενικό προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ ειδ. έκδ. 01/002, σ. 77, στο εξής: δημοσιονομικός κανονισμός), για τη χορήγηση της απαλλαγής των υπολόγων μπορεί να επιφέρει την παραγραφή κάθε πειθαρχικής δίωξεως εις βάρος αυτών.

- 5 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει συναφώς (σκέψη 69) την αρχή της αυτοτελείας της πειθαρχικής διώξεως σε σχέση με τις άλλες διοικητικές διαδικασίες. Διαπιστώνει ότι η πειθαρχική δίωξη αποσκοπεί στην προστασία της εσωτερικής ευταξίας της δημοσιούπαλληλίας, ενώ η χορήγηση της απαλλαγής αποσκοπεί στην καθιέρωση ελέγχου της ακριβείας και της κανονικότητας των λογαριασμών και, γενικότερα, στην απόδοση λογαριασμών και στην επαλήθευση, για να μην υπάρχει αβεβαιότητα ως προς την ευθύνη του ενδιαφερομένου υπολόγου για δεδομένο οικονομικό έτος. Καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η υποτιθέμενη χορήγηση σιωπηρής απαλλαγής κατά την εκπνοή της προθεσμίας των δύο ετών δεν μπορεί να εμποδίσει την άσκηση πειθαρχικής διώξεως κατά του αναιρεσειόντος.
- 6 Τέλος, το Πρωτοδικείο παρατηρεί (σκέψη 70) ότι εν πάση περιπτώσει ο λόγος που προβάλλει ο αναιρεσειών πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, διότι η κατ' αυτού πειθαρχική διαδικασία πρέπει να θεωρηθεί ότι κινήθηκε το αργότερο στις 13 Απριλίου 1983, ήτοι πριν τη φερομένη σιωπηρή «χορήγηση» της απαλλαγής.
- 7 Ο αναιρεσειών ισχυρίζεται ότι οι διαπιστώσεις που περιλαμβάνονται στη σκέψη 68 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως δεν είναι βάσιμες, διότι το Πρωτοδικείο περιορίστηκε στην εξέταση των διατάξεων του ΚΥΚ και δεν έλαβε υπόψη ούτε ανέλυσε το περιεχόμενο άλλων κανονιστικών διατάξεων, ιδίως εκείνων που ρυθμίζουν τα επίδικα περιστατικά. Ισχυρίζεται επίσης, όσον αφορά τη σκέψη 69 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η απαλλαγή έχει μικρή σχετικώς εμβέλεια, ήτοι να απαλλάξει οριστικά τον υπόλογο της ευθύνης για την τυπική νομιμότητα των λογαριασμών.
- 8 Με τον ισχυρισμό αυτό ο αναιρεσειών υποστηρίζει κατ' ουσία ότι η προθεσμία του άρθρου 72 του δημοσιονομικού κανονισμού για τη χορήγηση της απαλλαγής ισχύει επίσης, κατ' αναλογία, ως προθεσμία παραγραφής για την άσκηση της πειθαρχικής διώξεως.
- 9 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, ένας από τους όρους της αναλογικής εφαρμογής διατάξεως είναι η ταυτότητα του επιδιωκόμενου με την οικεία διάταξη σκοπού και της επίμαχης περιπτώσεως. Όπως όμως επισημάνθηκε ορθώς με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, ο σκοπός της πειθαρχικής διώξεως διαφέρει από τον σκοπό της απαλλαγής.

- 10 Ο αναιρεσείων ισχυρίζεται ότι ο σκοπός των δύο διαδικασιών είναι ο ίδιος εφόσον η πειθαρχική διαδικασία αφορά αποκλειστικά τις τυπικές πλημμέλειες που διέπραξε ο υπόλογος χωρίς να προβάλλεται καμιά αιτίαση ουσίας.
- 11 Η άποψη αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι υφίστανται δύο διαφορετικά καθεστώτα όσον αφορά την κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας κατά υπολόγου, εφαρμοστέα κατ' επιλογή ανάλογα με τη φύση των αιτιάσεων: το ένα που αφορά αποκλειστικά τις τυπικές αιτιάσεις και υποβάλλει την κίνηση της πειθαρχικής διαδικασίας στην προθεσμία που προβλέπεται για τη χορήγηση της απαλλαγής και το άλλο που αφορά τις αιτιάσεις ουσίας και δεν προβλέπει καμιά προθεσμία.
- 12 Άλλωστε, οι καθαρώς τυπικές αιτιάσεις αντιμετωπίζονται υπό διαφορετικό πρίσμα στη διαδικασία χορηγήσεως απαλλαγής και στην πειθαρχική διαδικασία, εξαιτίας των διαφορετικών σκοπών των δύο διαδικασιών. Η διαφορά αυτή αντικατοπτρίζεται και στο αρμόδιο για καθεμιά από τις διαδικασίες αυτές όργανο: ενώ το ίδιο το θεσμικό όργανο είναι αρμόδιο, δυνάμει του άρθρου 72 του δημοσιονομικού κανονισμού, για τη χορήγηση της απαλλαγής, η κίνηση της πειθαρχικής διαδικασίας υπάγεται στην αρμοδιότητα της αρχής που ορίζεται κατ' εφαρμογή του άρθρου 2 του ΚΥΚ.
- 13 Κατά συνέπεια, αυτός ο ισχυρισμός του αναιρεσειόντος πρέπει να απορριφθεί.
- 14 Εφόσον η ερμηνεία η οποία δίνεται με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση είναι ορθή, παρέλκει η εξέταση του παραδεκτού και του ερείσματος του ισχυρισμού που προβάλλει ο αναιρεσείων κατά των διαπιστώσεων στις οποίες προέβη επικουρικώς το Πρωτοδικείο με τη σκέψη 70 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως (ανωτέρω σκέψη 6) και αφορούν την ημερομηνία κινήσεως της πειθαρχικής διαδικασίας.

Ώς προς τη χορήγηση απαλλαγής για το οικονομικό έτος 1981

- 15 Με τη σκέψη 79 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι ο αναιρεσειών είχε λάβει, όπως υποστηρίζει, την απαλλαγή για το οικονομικό έτος 1981, το γεγονός αυτό δεν μπορούσε να εμποδίσει την κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας εις βάρος του, εφόσον η πειθαρχική διαδικασία είναι ανεξάρτητη από τη διαδικασία χορηγήσεως της απαλλαγής.
- 16 Το Πρωτοδικείο τονίζει άλλωστε ότι, εν πάση περιπτώσει, όσον αφορά το οικονομικό έτος 1981, ο αναιρεσειών δεν έλαβε ποτέ την απαλλαγή για τις πλημμέλειες που του προσήφθησαν στο πλαίσιο της πειθαρχικής διαδικασίας (σκέψεις 80 και 81 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως).
- 17 Ο αναιρεσειών υποστηρίζει ότι οι διαπιστώσεις του Πρωτοδικείου στη σκέψη 79 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως στερούνται νομικού ερείσματος, διότι η απαλλαγή έχει μικρή σχετικώς εμβέλεια, υπό την έννοια ότι συνεπάγεται οριστική απαλλαγή του υπολόγου από την ευθύνη ως προς την τυπική νομιμότητα των λογαριασμών, η οποία και μόνον αμφισβητείται στο πλαίσιο της παρούσας υποθέσεως.
- 18 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Η πειθαρχική διαδικασία είναι ανεξάρτητη από τη διαδικασία χορηγήσεως απαλλαγής. Κατά συνέπεια, όπως ορθώς έκρινε το Πρωτοδικείο, η χορήγηση της απαλλαγής, ακόμη και εάν θεωρηθεί βεβαία, δεν εμποδίζει την κίνηση πειθαρχικής διώξεως. Η διαπίστωση αυτή δεν επηρεάζεται από το γεγονός ότι η απαλλαγή, εφόσον χορηγηθεί, μπορεί να ληθεί υπόψη ως στοιχείο εκτιμήσεως μαζί με όλα τα άλλα στοιχεία, προκειμένου να προσδιοριστεί η ευθύνη του υπολόγου στο πλαίσιο πειθαρχικής διαδικασίας.
- 19 Εν όψει της ανωτέρω διαπιστώσεως, η οποία αρκεί για να στηρίξει τη συλλογιστική της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, παρέλκει η εξέταση των ισχυρισμών του αναιρεσειόντος ότι, λόγω της ίδιας της ουσίας της, η απαλλαγή δεν

μπορεί να είναι μερική, οπότε το Πρωτοδικείο έπρεπε να διαπιστώσει τη χορήγηση πλήρους απαλλαγής για το οικονομικό έτος 1981, και των ισχυρισμών που βάλλουν κατά της διαπιστώσεως του Πρωτοδικείου ότι το οικονομικό έτος 1981 δεν μπορεί να θεωρηθεί κρίσιμο για την εξέταση των επιδίκων ζητημάτων.

Ός προς την παραβίαση της αρχής της εύλογης προθεσμίας

20 Από την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι η ΑΔΑ αποφάσισε για πρώτη φορά στις 30 Σεπτεμβρίου 1982 να παραπέμψει στο πειθαρχικό συμβούλιο τα περιστατικά που προσάπτονται στον αναιρεσειόντα. Κατόπιν παρατηρήσεων του αναιρεσειόντος, η ΑΔΑ τον ενημέρωσε στις 14 Ιανουαρίου 1983 για την απόφασή της να ακυρώσει τη διαδικασία. Το πειθαρχικό συμβούλιο επελήφθη εκ νέου της υποθέσεως στις 13 Απριλίου 1983 και συνεδρίασε κατ' επανάληψη κατά τη διάρκεια της περιόδου από 2 Ιουνίου 1983 έως 10 Φεβρουαρίου 1984, ημερομηνία κατά την οποία εξέδωσε την αιτιολογημένη γνώμη του. Στις 24 Μαΐου 1984 η ΑΔΑ επέβαλε την ποινή του υποβιβασμού. Κατά της αποφάσεως αυτής ο αναιρεσειών άσκησε προσφυγή ακυρώσεως ενώπιον του Δικαστηρίου. Με απόφαση της 20ής Ιουνίου 1985 (141/84, Συλλογή 1985, σ. 1951), το Δικαστήριο δέχθηκε ότι η διαδικασία που ακολούθησε το πειθαρχικό συμβούλιο έφερε το στίγμα ουσιώδους πλημμελείας (εξέταση μαρτύρων απόντος του διωκομένου ή του παραστάτη του) και ακύρωσε κατά συνέπεια της απόφαση της ΑΔΑ. Η ΑΔΑ, αφού έλαβε γνωμοδότηση του Ελεγκτικού Συνεδρίου και ανέμεινε το πέρας της κοινοβουλευτικής διαδικασίας χορηγήσεως απαλλαγής για το έτος 1982, ανακοίνωσε στον αναιρεσειόντα, στις 9 Δεκεμβρίου 1986, ότι σκόπευε να κινήσει εν νέου την πειθαρχική διαδικασία. Πράγματι, προσέφυγε στο πειθαρχικό συμβούλιο με έγγραφο της 24ης Ιουνίου 1987. Η διαδικασία κατέληξε στην πειθαρχική ποινή που εξέτασε η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση.

21 Με την απόφαση αυτή, το Πρωτοδικείο, αφού δέχθηκε την αρχή ότι κάθε διοικητική πράξη πρέπει να συντελείται εντός εύλογης προθεσμίας σε σχέση με την προηγηθείσα πράξη και διευκρίνισε ότι η μη τήρηση της προθεσμίας αυτής μπορεί να εκτιμηθεί μόνο σε σχέση με τις ειδικές περιστάσεις της υποθέσεως (σκέψη 88), διαπιστώνει με τη σκέψη 89 ότι η πειθαρχική διαδικασία εξελίχθηκε, κατ' αρχήν, κανονικά. Διευκρινίζει ωστόσο ότι, μετά την αφαίρεση του χρόνου που χρειάστηκε ο αναιρεσειών για να ετοιμάσει την άμυνά του ενώπιον του Δικαστηρίου (από τις 24 Μαΐου 1984 έως τις 20 Ιουνίου 1985), το ζήτημα

της τηρήσεως της εύλογης προθεσμίας μπορεί να τεθεί είτε για την προηγούμενη περίοδο των οκτώ μηνών κατά την οποία επελήφθη της υποθέσεως το πρώτο πειθαρχικό συμβούλιο (από τις 2 Ιουνίου 1983 έως τις 10 Φεβρουαρίου 1984), είτε για τον μετά τις 20 Ιουνίου 1985 χρόνο.

- 22 Ο αναιρεσείων ισχυρίζεται κατ' ουσίαν ότι η πειθαρχική διαδικασία δεν εξελίχθηκε κανονικά και ότι κακώς το Πρωτοδικείο αφαιρέσε τον χρόνο που χρειάστηκε ο αναιρεσείων για να ετοιμάσει την άμυνά του ενώπιον του Δικαστηρίου (από τις 24 Μαΐου 1984 έως τις 20 Ιουνίου 1985), διότι η άσκηση της προσφυγής του, η οποία απεδείχθη δικαιολογημένη, επιβαλλόταν από γεγονός καταλογιζόμενο στο αναιρεσίβλητο. Επιπλέον, η διατύπωση «για να ετοιμάσει την άμυνά του» προσβάλλει τα δικαιώματα άμυνας, εφόσον τα δικαιώματα αυτά παραβιάζονται από την πραγματοποιηθείσα αφαίρεση.
- 23 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Τα επιχειρήματα του αναιρεσειόντος ουδώς επηρεάζουν τη διαπίστωση ότι, κατά τη διάρκεια της περιόδου από τις 24 Μαΐου 1984 έως τις 20 Ιουνίου 1985, η πειθαρχική διαδικασία δεν μπορούσε να διεξαχθεί καθ' οιονδήποτε τρόπο, εφόσον είχε κλείσει με την απόφαση της 24ης Μαΐου 1984 και κινήθηκε εκ νέου μετά την απόφαση του Δικαστηρίου της 20ής Ιουνίου 1985, λόγω της αποφάσεως αυτής.
- 24 Στη σκέψη 90 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως διαπιστώνεται ότι η οκτάμηνη διάρκεια των εργασιών του πειθαρχικού συμβουλίου (από τις 2 Ιουνίου 1983 έως τις 10 Φεβρουαρίου 1984) οφειλόταν στις σωρευμένες απουσίες τεσσάρων μηνών του αναιρεσειόντος για λόγους υγείας καθώς και στην ανάγκη να διαταχθεί κατ' αντιμωλία ανάκριση.
- 25 Ο αναιρεσείων ισχυρίζεται ότι κακώς το Πρωτοδικείο τοποθέτησε την έναρξη της περιόδου αυτής στις 2 Ιουνίου 1983 αντί για τις 30 Σεπτεμβρίου 1982, ημερομηνία κατά την οποία το πειθαρχικό συμβούλιο επελήφθη της υποθέσεως για πρώτη φορά, πειθαρχική διαδικασία η οποία ακυρώθηκε στις 14 Ιανουαρίου 1983 από την ίδια την ΑΔΑ.
- 26 Τονίζεται συναφώς ότι, εφόσον η πράξη της 30ής Σεπτεμβρίου 1982 ανακλήθηκε στη συνέχεια από την ίδια την ΑΔΑ για τυπική πλημμέλεια, η ημερομηνία αυτή δεν μπορεί να ληφθεί ως αφετηρία προκειμένου να εκτιμηθεί αν τηρήθηκε η εύλογη προθεσμία.

27 Όσον αφορά την περίοδο των δεκαοκτώ μηνών (από τις 20 Ιουνίου 1985 έως τις 9 Δεκεμβρίου 1986) η οποία μεσολάβησε μεταξύ της ακυρωτικής απόφασης του Δικαστηρίου και της αποστολής του εγγράφου του Προέδρου του Κοινοβουλίου με το οποίο καλούσε τον αναιρεσίοντα να υποβάλει τις παρατηρήσεις του σύμφωνα με το άρθρο 87, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ, το Πρωτοδικείο, προκειμένου να εκτιμήσει τον ισχυρισμό του Κοινοβουλίου ότι η ΑΔΑ χρειάστηκε να αναμείνει το πέρας της διαδικασίας απαλλαγής για το οικονομικό έτος 1982 (περατωθείσα στις 11 Ιουλίου 1986) προτού κινήσει εκ νέου την πειθαρχική διαδικασία, υπενθυμίζει ορισμένες ειδικές περιστάσεις οι οποίες περιέβαλαν τη γένεση της διαφοράς (σκέψη 92) και καταλήγει στο ακόλουθο συμπέρασμα:

«93. Ενόψει των πραγματικών και νομικών περιστατικών που εκτέθηκαν, πρέπει να αναγνωριστεί ότι το περίπλοκο της υποθέσεως, ο ευαίσθητος χαρακτήρας της που αφορούσε το κύρος του Κοινοβουλίου, η ιδιάζουσα θέση της ΑΔΑ στο πλαίσιο αυτού του οργάνου, οι εκτιμήσεις που περιλαμβάνονται στη Διάταξη του Δικαστηρίου της 3ης Ιουλίου 1984 ως προς τα πορίσματα στα οποία κατέληξε η κοινοβουλευτική Επιτροπή Ελέγχου του Προϋπολογισμού, καθώς και η αμφιβολία όσον αφορά την έκταση και την κατανομή των ευθυνών των κατηγορουμένων μονίμων και μη μονίμων υπαλλήλων, συνιστούν ειδικές περιστάσεις που δικαιολογούν, στην υπό κρίση περίπτωση, την απόφαση της ΑΔΑ να αναμείνει το πέρας της κοινοβουλευτικής διαδικασίας απαλλαγής για το οικονομικό έτος 1982 προτού κινήσει εκ νέου την πειθαρχική διαδικασία κατά του προσφεύγοντος (...)»

28 Ο αναιρεσίων ισχυρίζεται ότι κακώς το Πρωτοδικείο απέκλεισε από την ανάλυσή του την περίοδο από τις 9 Δεκεμβρίου 1986 (ημερομηνία του εγγράφου της ΑΔΑ με το οποίο ανακοίνωσε ότι σκόπευε να κινήσει εκ νέου την πειθαρχική διαδικασία) μέχρι τις 24 Ιουνίου 1987 (ημερομηνία της νέας παραπομπής της υποθέσεως στο πειθαρχικό συμβούλιο) ή μέχρι τις 9 Ιουλίου 1987 (ημερομηνία ενάρξεως των εργασιών του). Ο αναιρεσίων ισχυρίζεται ακόμη ότι το Πρωτοδικείο αντιφάσκει ορίζοντας στις 9 Δεκεμβρίου 1986 το τέλος της δεύτερης περιόδου. Υποστηρίζει συναφώς ότι, όταν το Πρωτοδικείο ορίζει την έναρξη της πρώτης περιόδου (από τις 2 Ιουνίου 1983 έως τις 10 Φεβρουαρίου 1984), έχει υπόψη την ημερομηνία της πρώτης συνεδριάσεως του πειθαρχικού συμβουλίου και όχι την ημερομηνία του εγγράφου του Προέδρου (14 Ιανουαρίου 1983), ενώ όταν ορίζει τη λήξη της δεύτερης κρίσιμης περιόδου (από τις 20 Ιουνίου 1985 έως τις 9 Δεκεμβρίου 1986), έχει υπόψη την ημερομηνία του εγγράφου του Προέδρου (9 Δεκεμβρίου 1986), όχι όμως την ημερομηνία παραπομπής στο πειθαρχικό συμβούλιο (24 Ιουνίου 1987) και ακόμη λιγότερο την ημερομηνία της πρώτης συνεδριάσεως του πειθαρχικού συμβουλίου (9 Ιουλίου 1987).

- 29 Με τους ισχυρισμούς αυτούς ο αναιρεσείων βάλλει κατά των εκτιμήσεων των πραγματικών περιστατικών εκ μέρους του Πρωτοδικείου. Κατά συνέπεια, οι ισχυρισμοί αυτοί πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτοι.
- 30 Ο αναιρεσείων υποστηρίζει επίσης, γενικώς, ότι το Πρωτοδικείο δεν απάντησε στην επιχειρηματολογία του ότι το Κοινοβούλιο παραδέχθηκε ότι υπερέβη την εύλογη προθεσμία, καθόσον το πειθαρχικό συμβούλιο και ως εκ τούτου η ΑΔΑ, η οποία ευθυγραμμίστηκε με την αιτιολογημένη γνώμη του, αναγνώρισαν τα εξής: α) η διάρκεια της πειθαρχικής διαδικασίας είχε συνέπειες επί του ηθικού και της υγείας του αναιρεσειόντος και β) η υπερβολικά μεγάλη προθεσμία της διαδικασίας αυτής συνιστούσε ελαφρυντική περίσταση για τον αναιρεσειόντα.
- 31 Επισημαίνεται συναφώς ότι το Πρωτοδικείο, προκειμένου να εκτιμήσει την τήρηση εύλογης προθεσμίας, έπρεπε να λάβει υπόψη μόνο το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε μεταξύ μιας διωκτικής πράξεως και της επομένης αυτής. Η εκτίμηση αυτή είναι ανεξάρτητη από τη συνολική διάρκεια της διαδικασίας την οποία έλαβαν υπόψη το πειθαρχικό συμβούλιο και η ΑΔΑ για την επιμέτρηση της ποινής. Η επιχειρηματολογία του αναιρεσειόντος δεν αφορούσε, κατά συνέπεια, την εκτίμηση της εύλογης προθεσμίας. Επομένως, το Πρωτοδικείο δεν υποχρεούνταν να απαντήσει στην εν λόγω επιχειρηματολογία. Ός εκ τούτου, και ο εν λόγω ισχυρισμός του αναιρεσειόντος πρέπει να απορριφθεί.

Ός προς τον λόγο που στηρίζεται σε τυπική πλημμέλεια της πειθαρχικής διαδικασίας και προκύπτει από την έγκριση των πρακτικών της συνεδριάσεως της 26ης Νοεμβρίου 1987 μετά την έκδοση της αιτιολογημένης γνώμης

- 32 Με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση (σκέψη 113) διαπιστώνεται ότι το πειθαρχικό συμβούλιο συνεδρίασε το πρωί της 26ης Νοεμβρίου 1987, ότι κατά τη συνεδρίαση αυτή αποφάσισε να συνεδριάσει κεκλεισμένων των θυρών εντός του απογεύματος της ίδιας ημέρας και την Παρασκευή 27 Νοεμβρίου 1987, όλη την ημέρα, και ότι τα πρακτικά της συνεδριάσεως της 26ης Νοεμβρίου εγκρίθηκαν τη Δευτέρα 30 Νοεμβρίου.

33 Υπό τις συνθήκες αυτές, απορρίπτεται ως αβάσιμη η αιτίαση του αναιρεσεϊο-
ντος ότι η αιτιολογημένη γνώμη του πειθαρχικού συμβουλίου, εκδοθείσα
στις 27 Νοεμβρίου 1987, πάσχει τυπικό ελάττωμα διότι η έγκριση των επιδίκων
πρακτικών έλαβε χώρα μετά την έκδοση της αιτιολογημένης γνώμης. Με την
αναιρεσιβαλλομένη απόφαση υπογραμμίζεται ότι το νομότυπο της αιτιολογη-
μένης γνώμης δεν μπορεί να αμφισβητηθεί από το γεγονός και μόνον ότι τα εν
λόγω πρακτικά εγκρίθηκαν σε μεταγενέστερη ημερομηνία, δεδομένου ότι το
άρθρο 9, πρώτο εδάφιο, του παραρτήματος ΙΧ του ΚΥΚ ουδόλως απαιτεί να
υπογράφονται τα πρακτικά, επί ποινη ακυρότητας, αμέσως μετά τη συ-
νεδρίαση του πειθαρχικού συμβουλίου (σκέψη 114).

34 Ο αναιρεσεϊών υποστηρίζει ότι το σκεπτικό του Πρωτοδικείου πάσχει ως προς
την αιτιολογία του, δεδομένου ότι η προβαλλομένη αιτίαση δεν είναι ότι τα επί-
μαχα πρακτικά δεν υπογράφηκαν αμέσως μετά τη συνεδρίαση του πειθαρχι-
κού συμβουλίου, αλλά ότι υπογράφηκαν μετά τη λήξη της αποστολής του, η
οποία λήξη προκύπτει από την έκδοση της αιτιολογημένης γνώμης.

35 Ο ισχυρισμός που προβάλλει ο αναιρεσεϊών πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι,
από το άρθρο 9, πρώτο εδάφιο, του παραρτήματος ΙΧ του ΚΥΚ δεν προκύπτει
ότι τα εν λόγω πρακτικά δεν μπορούσαν να υπογραφούν εγκύρως μετά την έκ-
δοση της αιτιολογημένης γνώμης.

Ώς προς τον λόγο που στηρίζεται σε παραβιάσεις των δικαιωμάτων άμυνας

A — Ώς προς την κοινοποίηση ορισμένων εγγράφων

36 Με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση (σκέψεις 120 και 122), το Πρωτοδικείο,
αφού υπενθύμισε ότι, κατά το άρθρο 2 του παραρτήματος ΙΧ του ΚΥΚ, ο
διωκόμενος υπάλληλος δικαιούται να λάβει πλήρη γνώση του ατομικού του

φακέλου, καθώς και να λάβει αντίγραφα όλων των εγγράφων της διαδικασίας, διαπιστώνει τα εξής:

- α) επετράπη στον αναιρεσίοντα και στον παραστάτη του να έχουν πρόσβαση στο σύνολο του φακέλου και να ζητούν την επίδειξη των εγγράφων ανάλογα με την πρόοδο της εξετάσεως του φακέλου από το πειθαρχικό συμβούλιο. ο αναιρεσίων δεν φαίνεται να αμφισβητεί την εφαρμογή της αρχής αυτής (σκέψεις 123 και 124).
- β) εντούτοις, ο αναιρεσίων θεωρεί ότι η ΑΔΑ δεν ήταν σε θέση να του κοινοποιήσει ορισμένα δικαιολογητικά έγγραφα τα οποία δεν προσδιορίζει και τα οποία αφορούν προφανώς τη λογιστική διαχείριση (σκέψη 124).
- γ) υπό τις εξεταζόμενες συνθήκες, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι ο προσφεύγων δεν απέδειξε το βάσιμο του ισχυρισμού ότι η διοίκηση αρνήθηκε, χωρίς καμιά δικαιολογία, να του κοινοποιήσει ορισμένα έγγραφα (σκέψη 124).
- δ) όσον αφορά το επιχείρημα που προέβαλε ο αναιρεσίων με το υπόμνημα απαντήσεως, κατά το οποίο το πρόβλημα του προσδιορισμού των ζητούμενων εγγράφων δεν θα ετίθετο εάν δεν του είχε απαγορευθεί η ελεύθερη πρόσβαση στη λογιστική, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι στο μέτρο που το επιχείρημα αυτό πρέπει να ερμηνευθεί ως νέος λόγος ακυρώσεως πρέπει να κριθεί απαράδεκτο, στο μέτρο που θα πρέπει να θεωρηθεί ως διεύρυνση προηγουμένως προβληθέντος λόγου, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι από τα έγγραφα του φακέλου προκύπτει ότι η διοίκηση αρχικώς επέτρεψε στον προσφεύγοντα την πρόσβαση στα αρχεία της (σκέψη 125).

³⁷ Ο αναιρεσίων δεν αμφισβητεί ότι του επετράπη να έχει πρόσβαση στο σύνολο του φακέλου και να ζητεί την προσκόμιση συγκεκριμένων εγγράφων. Καταγγέλλει το ότι δεν είχε ελεύθερη πρόσβαση στο σύνολο της λογιστικής διαχειρίσεως, πράγμα το οποίο θα ήταν αναγκαίο για να προσδιοριστούν τα έγγραφα που έπρεπε να ζητηθούν: εφόσον η φερομένη απώλεια δεν αφορούσε ειδική δαπάνη αλλά ένα συνολικό ποσό, η υποχρέωση κοινοποιήσεως δεν μπορούσε να νοηθεί υπό τη συνήθη έννοια του όρου, αλλά σημαίνει κατ' ανάγκη την ελεύθερη πρόσβαση στη λογιστική. Για να θεμελιωθεί εγκύρως η απόρριψη της αιτιάσεως αυτής, το Πρωτοδικείο θα έπρεπε να εξηγήσει γιατί η ελεύθερη πρόσβαση στη λογιστική δεν ήταν αναγκαία ή γιατί ήταν της γνώμης ότι η πρόσβαση αυτή του είχε εξασφαλιστεί.

38 Επισημαίνεται ότι η σκέψη 125 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως στηρίζεται σε διττή αιτιολογία. Ο αναιρεσείων δεν βάζει κατά της αιτιολογίας ότι το επιχείρημά του είναι απαράδεκτο καθόσον πρέπει να ερμηνευθεί ως νέος λόγος ακυρώσεως. Η άλλη αιτιολογία που διατύπωσε το Πρωτοδικείο, για την περίπτωση όπου το επιχείρημα του αναιρεσειόντος θα ήταν παραδεκτό, στηρίζεται στη διαπίστωση ότι η διοίκηση αρχικώς επέτρεψε στον προσφεύγοντα την πρόσβαση στα αρχεία της. Επομένως, ο ισχυρισμός που βάζει κατά της διαπιστώσεως αυτής πρέπει να κριθεί απαράδεκτος.

B — Ως προς την αντιλογιστική εγγραφή της 25ης Αυγούστου 1982 ποσού 4 136 125 BFR

39 Από την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι ο αναιρεσείων είχε στην κατοχή του μη υπογεγραμμένο αντίγραφο της αντιλογιστικής εγγραφής της 25ης Αυγούστου 1982 για ποσό 4 136 125 BFR. Λίγες ημέρες προ του πέρατος της πειθαρχικής διαδικασίας, ο αναιρεσείων έλαβε το πρωτότυπο του εγγράφου υπογεγραμμένο. Με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση διαπιστώνονται συναφώς τα εξής.

«143. Εν όψει των διευκρινίσεων των διαδίκων, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι ο προσφεύγων δεν απέδειξε ως προς τι η κοινοποίηση του πρωτοτύπου του εγγράφου με το οποίο βεβαιώνεται η αντιλογιστική εγγραφή της 25ης Αυγούστου 1982, λίγο πριν από το πέρας της πειθαρχικής διαδικασίας, προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνας κατά τρόπο αρκούντως χαρακτηριστικό ώστε να επηρεάσει το νομότυπο της εν λόγω διαδικασίας. Επιπλέον, διαπιστώνεται ότι το εν λόγω έγγραφο τέθηκε στη διάθεση του προσφεύγοντος στις 19 Νοεμβρίου 1987 και ότι αυτός είχε, ως εκ τούτου, τη δυνατότητα να υποβάλει τις ενδεχόμενες παρατηρήσεις του με το τελικό υπόμνημα υπερασπίσεως που απηύθυνε στο πειθαρχικό συμβούλιο στις 24 Νοεμβρίου 1987. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Πρωτοδικείο δεν είναι σε θέση να εντοπίσει οποιαδήποτε προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας του προσφεύγοντος, οφειλομένη σε καθυστερημένη κοινοποίηση του πρωτοτύπου του επιμάχου εγγράφου.»

40 Εκτός του ισχυρισμού του ότι το Πρωτοδικείο διαπίστωσε προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας του αναιρεσειόντος, ισχυρισμού τον οποίο καταρρίπτει το

κείμενο της αποφάσεως, ο αναιρεσειών διατείνεται ότι σε μια υπόθεση τόσο περίπλοκη η προθεσμία των πέντε ημερών την οποία διέθετε δεν αρκούσε για εμπειριστατωμένη ανάλυση του πρωτοτύπου του εγγράφου της αντιλογιστικής εγγραφής.

- 41 Με τον ισχυρισμό αυτό ο αναιρεσειών βάλλει κατά της εν τοις πράγμασι εκτιμήσεως του Πρωτοδικείου ως προς την επάρκεια της προθεσμίας των πέντε ημερών εν όψει των συνθηκών της υποθέσεως. Επομένως, ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να κριθεί απαράδεκτος.

Ως προς τη φερομένη παράβαση του άρθρου 86 του ΚΥΚ και των άρθρων 70 και 72 του δημοσιονομικού κανονισμού καθώς και ως προς τη φερομένη παραβίαση της αρχής του δικαίου κατά την οποία κάθε διοικητική πράξη πρέπει να στηρίζεται σε αιτιολογίες νομικώς παραδεκτές, μη αντιφατικές και απαλλαγμένες νομικής και/ή πραγματικής πλάνης

- 42 Υπενθυμίζεται εκ προοιμίου ότι το άρθρο 86 του ΚΥΚ καθιερώνει την αρχή της πειθαρχικής ευθύνης του υπαλλήλου για κάθε παράβαση, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας, των υποχρεώσεων που υπέχει δυνάμει του εν λόγω κανονισμού, στη συνέχεια απαριθμεί τις διάφορες ποινές που μπορεί να επιβληθούν, τέλος δε αποκλείει τη δυνατότητα επιβολής περισσότερων πειθαρχικών ποινών για το ίδιο παράπτωμα. Το άρθρο 70 του δημοσιονομικού κανονισμού καθιερώνει την αρχή και τις προϋποθέσεις της πειθαρχικής και, ενδεχομένως, χρηματικής ευθύνης κάθε υπολόγου, υφισταμένου υπολόγου ή διαχειριστή παγίων προκαταβολών, λόγω ηθελημένου παραπτώματος ή βαριάς αμέλειας. Τέλος, όπως αναφέρθηκε με τη σκέψη 4 ανωτέρω, το άρθρο 72 του δημοσιονομικού κανονισμού ορίζει σε δύο έτη την προθεσμία που θέτει στα όργανα για τη χορήγηση της απαλλαγής στους υπολόγους.

A — Ως προς το άνοιγμα τοκοφόρου λογαριασμού στη Midland Bank

- 43 Με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση (σκέψη 166) το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι ο προσφεύγων δεν αμφισβητεί τα πραγματικά περιστατικά τα σχετικά με το

άνοιγμα του επιδικίου λογαριασμού, με έγγραφο υπογεγραμμένο από τον διαχειριστή παγίων προκαταβολών, τον Offermann, και μια υπάλληλο της υπηρεσίας «Ταμείο και Λογιστήριο», την Cesaratto.

- 44 Το Πρωτοδικείο τονίζει επίσης (σκέψη 168) ότι από την κατανομή των ευθυνών μεταξύ του υπολόγου και του διαχειριστή παγίων προκαταβολών, την οποία καθιερώνουν κυρίως τα άρθρα 17, τρίτο εδάφιο, 20, 49, 63 και 70 του δημοσιονομικού κανονισμού καθώς και τα άρθρα 46 έως 54 του κανονισμού 73/375/Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΟΚ της Επιτροπής, της 30ής Ιουνίου 1975, περί λεπτομερειών εκτελέσεως ορισμένων διατάξεων του δημοσιονομικού κανονισμού της 25ης Απριλίου 1973 (JO L 170, σ. 1, στο εξής: λεπτομέρειες εκτελέσεως), προκύπτει ότι ο υπόλογος «είναι συνυπεύθυνος εάν, ενημερωθείς περί ενδεχομένων ανωμαλιών, δεν λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα ή εάν δεν προβαίνει σε ελέγχους τόσο τακτικούς όσο και εκτάκτους των λογαριασμών της παγίας προκαταβολής».
- 45 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει στη συνέχεια ότι ο αναιρεσείων δεν αμφισβητεί ότι πληροφορήθηκε από τον Offermann το άνοιγμα του επιδικίου λογαριασμού και ότι είναι επομένως συνυπεύθυνος για όλες τις σχετικές με το άνοιγμα του λογαριασμού ανωμαλίες, ήτοι την έλλειψη εξουσιοδότησεως εκ μέρους των αρμοδίων για τον προϋπολογισμό αρχών του Κοινοβουλίου, την παράλειψη να πληροφορήσει τις αμόδιες αρχές γι' αυτό το άνοιγμα και τη μη εγγραφή των σχετικών ενεργειών και των σχετικών τόκων στα βιβλία του Κοινοβουλίου (σκέψη 169).
- 46 Κατά την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, το γεγονός ότι δεν επιβλήθηκε καμιά ποινή στον διαχειριστή παγίων προκαταβολών στο τέλος της πειθαρχικής διαδικασίας που κινήθηκε εναντίον του δεν μπορεί να ασκήσει καμιά επιρροή στη νομιμότητα της πειθαρχικής ποινής που επιβλήθηκε στον αναιρεσειόντα δεδομένου ότι κάθε πειθαρχική διαδικασία είναι αυτόνομη. Η απόκλιση μεταξύ των γνωμών που εκδόθηκαν σε καθεμιά από τις διαδικασίες αυτές δεν αφορά τη διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών αλλά την εκτίμηση αυτών. Ειδικότερα, οι πειθαρχικές αρχές στην υπόθεση Offermann έκριναν ότι την ευθύνη της συμπεριφοράς του διαχειριστή παγίων προκαταβολών έφερε ο ιεραρχικώς προϊστάμενός του, ήτοι ο αναιρεσείων, ενώ το πειθαρχικό συμβούλιο στην υπόθεση «De Compte» αναγνώρισε τόσο την ευθύνη του αναιρεσειόντος όσο και την ευθύνη του Offermann. Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, ακόμη και αν υποθεθεί ότι η σχετική με τον Offermann απόφαση της ΑΔΑ είναι παράνομη, ο προσφεύγων δεν μπορεί να επικαλεστεί υπέρ αυτού παρανομία που διαπράχθηκε προς όφελος τρίτου (σκέψη 170).

- 47 Κατά τον αναιρεσεύοντα κακώς το Πρωτοδικείο διαπίστωσε στη σκέψη 170 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ότι η αρχή της αυτοτέλειας των πειθαρχικών διαδικασιών κατά του πρώτου υπευθύνου και του συνυπευθύνου καθιστά άνευ σημασίας οποιαδήποτε σύγκριση μεταξύ αυτού που θεωρήθηκε ως μη δεδομένο στη μία (η επίδικη ενέργεια είχε αποκρυσβεί) και ως δεδομένο στην άλλη, χωρίς να εξετάσει ποια από τις αποκλίνουσες εκτιμήσεις που διατυπώθηκαν ως προς το ίδιο πραγματικό περιστατικό ήταν ανακριβής.
- 48 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι το Πρωτοδικείο δεν άντλησε από την αρχή της αυτοτέλειας κάθε πειθαρχικής διαφοράς τις συνέπειες που προβάλλει ο αναιρεσεύων. Υπογράμμισε στην πραγματικότητα ότι τα περιστατικά που έγιναν δεκτά και στις δύο γνώμες συνέκλιναν και ότι μόνο οι εκτιμήσεις ως προς τις ευθύνες απέκλιναν η μια από την άλλη. Επομένως, πρέπει να απορριφθεί ο ισχυρισμός του αναιρεσεύοντος ως στηριζόμενος σε ανακριβή υπόθεση.
- 49 Ο αναιρεσεύων υποστηρίζει ακόμη ότι είναι απολύτως ανακριβές ότι η μη επιβολή ποινής στον Offermann οφείλεται αποκλειστικά στο ότι οι πειθαρχικές αρχές στην υπόθεση Offermann έκριναν ότι την ευθύνη για τη συμπεριφορά του έφερε ο ιεραρχικώς προϊστάμενός του (ο αναιρεσεύων). Το πειθαρχικό συμβούλιο στην υπόθεση Offermann ανέφερε επίσης άλλους λόγους (ουδέποτε απεκρύβη η ενέργεια, η αμφιβολία πρέπει να αποβεί υπέρ του και, εν πάση περιπτώσει, δεν υφίσταται ηθελημένο παράπτωμα ούτε βαριά αμέλεια), τους οποίους δεν έλαβε υπόψη το Πρωτοδικείο και οι οποίοι, λόγω ταυτότητας της αιτιολογίας, ισχύουν και για τον αναιρεσεύοντα. Θα έπρεπε τουλάχιστον να διευκρινιστεί γιατί δεν ισχύουν.
- 50 Καθόσον ο ισχυρισμός αυτός στρέφεται κατ' ουσία κατά της εκτιμήσεως του Πρωτοδικείου η οποία αφορά, αφενός μεν, ορισμένα πραγματικά στοιχεία τα οποία περιλαμβάνονται στην αιτιολογημένη γνώμη Offermann και είναι σχετικά με την ευθύνη του διαχειριστή παγίων προκαταβολών, αφετέρου δε, τη σημασία της γνώμης αυτής κατά την εξέταση της περιπτώσεως του αναιρεσεύοντος, πρέπει να κριθεί απαράδεκτος.
- 51 Ο αναιρεσεύων ισχυρίζεται επίσης ότι κακώς το Πρωτοδικείο προβάλλει την αρχή ότι δεν είναι δυνατόν να επικαλεστεί κάποιος υπέρ του εαυτού του την παρανομία που διαπράχθηκε υπέρ τρίτου. Για να προβάλλει την αρχή αυτή θα

έπρεπε να αναφέρει προηγουμένως ως προς τι η απόφαση που ελήφθη σχετικά με άλλον (τον Offermann) ήταν παράνομη. Το Πρωτοδικείο θα έπρεπε επιπλέον να διευκρινίσει για ποιον λόγο αυτό που ισχύει για τον ένα δεν ισχύει για τον άλλο και για ποιον λόγο αυτό που ισχύει και για τους δύο αποβαίνει υπέρ του ενός μόνον και όχι υπέρ του άλλου.

- 52 Καθόσον ο ισχυρισμός αυτός δεν βάζει κατά της εκτιμήσεως πραγματικών περιστατικών, οπότε θα ήταν απαράδεκτος, πρέπει να τονιστεί ότι η έννοια της συλλογιστικής του Πρωτοδικείου είναι ότι η ευθύνη του αναιρεσειόντος πρέπει να εξεταστεί αντικειμενικά, ήτοι ανεξαρτήτως του ενδεχομένου νομίμου ή παρανόμου χαρακτήρα της απόφασεως που ελήφθη κατά του Offermann. Άλλαξ και η ευθύνη αυτή είναι αποδεδειγμένη, παρέλκει η εξέταση του νομίμου ή του παρανόμου χαρακτήρα της αθώσεως του Offermann. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός του αναιρεσειόντος πρέπει να απορριφθεί.
- 53 Το Πρωτοδικείο κρίνει ότι η διάσταση απόψεων των διαδίκων όσον αφορά το ζήτημα της δήθεν αποκρύψεως εκ μέρους του αναιρεσειόντος της υπάρξεως του νέου λογαριασμού από τους ιεραρχικώς προϊσταμένους του δεν ασκεί επιρροή, διότι η ευθύνη του αναιρεσειόντος έγκειται κατ' ουσίαν στο γεγονός ότι δεν προέβη σε εύθετο χρόνο στην εγγραφή των ενεργειών που συνδέονται με το άνοιγμα του λογαριασμού (σκέψη 171). Το Πρωτοδικείο προσθέτει ότι ουδόλως προκύπτει από τα έγγραφα του φακέλου ότι είτε ο διατάκτης είτε ο δημοσιονομικός ελεγκτής τελούσαν εν γνώσει του ανοίγματος του επίδικου λογαριασμού. Για να θεμελιώσει τη διαπίστωση αυτή, το Πρωτοδικείο αναφέρεται σε ένα σημείωμα της 5ης Ιουνίου 1981 που απηύθυνε ο αναιρεσειών στον Paludan-Müller, τότε διευθυντή οικονομικών και διατάκτη εσόδων, και σε ένα σημείωμα της 22ας Ιανουαρίου 1982, που απηύθυνε στον αναιρεσειόντα ο Etien, τότε δημοσιονομικός ελεγκτής (σκέψη 172).
- 54 Όσον αφορά το ζήτημα που αναλύθηκε στη σκέψη 171 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ο αναιρεσειών ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο δεν μπορούσε, για τον λόγο που αναφέρει, να θεωρήσει ότι δεν ασκεί καμιά επιρροή, χωρίς να έχει προηγουμένως απαντήσει στην επιχειρηματολογία ότι δεν είναι υπεύθυνος για τη μη εγγραφή των σχετικών με τον επίμαχο λογαριασμό ενεργειών ούτε δυνάμει του άρθρου 63 του δημοσιονομικού κανονισμού (διότι το άρθρο αυτό αφορά τη γενική λογιστική, ενώ ο επίδικος λογαριασμός εντάσσεται στην παγία προκαταβολή) ούτε δυνάμει των άρθρων 50 και 51 των

λεπτομερειών εκτελέσεως (διότι οι διατάξεις αυτές αφορούν τις ιδιαίτερες υποχρεώσεις του διαχειριστή παγίων προκαταβολών).

- 55 Διαπιστώνεται συναφώς ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς του αναιρεσειόντος, το Πρωτοδικείο έλαβε ήδη θέση ως προς την επιχειρηματολογία αυτή στις σκέψεις 167 έως 169 της αποφάσεώς του. Εάν ο αναιρεσειών με τον ισχυρισμό αυτό εννοεί ότι το Πρωτοδικείο κακώς τον θεώρησε συνυπεύθυνο, ο ισχυρισμός πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος διότι το Πρωτοδικείο ορθώς διαπίστωσε ότι, εν όψει των άρθρων 17, τρίτο εδάφιο, 20, 49, 63 και 70 του δημοσιονομικού κανονισμού καθώς και των άρθρων 46 έως 54 των λεπτομερειών εκτελέσεως, ο υπόλογος είναι συνυπεύθυνος για τις ανωμαλίες που διέπραξε ο διαχειριστής παγίων προκαταβολών εάν, ενημερωθείς περί αυτών, δεν λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα ή δεν προβαίνει σε ελέγχους τόσο τακτικούς όσο και εκτάκτους των λογαριασμών της παγίας προκαταβολής.
- 56 Ο αναιρεσειών ισχυρίζεται ακόμη, όσον αφορά τις διαπιστώσεις που περιέχονται στη σκέψη 172 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι το Πρωτοδικείο δεν έλαβε υπόψη, χωρίς να αναφέρει τον λόγο, το στοιχείο από το οποίο το πειθαρχικό συμβούλιο στην υπόθεση Offermann συνήγαγε το συμπέρασμα ότι η ύπαρξη του επιμάχου λογαριασμού δεν είχε αποκρυσάλει, ήτοι η δυνατότητα την οποία είχε κάθε εξουσιοδοτημένο πρόσωπο να λάβει γνώση του τραπεζικού φακέλου της Midland Bank. Επιπλέον, το Πρωτοδικείο δεν έλαβε υπόψη την επιχειρηματολογία του αναιρεσειόντος στο υπόμνημα απαντήσεως κατά την οποία, αντιθέτως προς ό, τι ελέγχθη με την αιτιολογημένη γνώμη του πειθαρχικού συμβουλίου στην υπόθεση de Compte, από την αιτιολογημένη γνώμη του συμβουλίου στην υπόθεση Offermann προκύπτει ότι τον Φεβρουάριο του 1982 ο Paludan-Müller, διευθυντής οικονομικών και διατάκτης των εσόδων του Κοινοβουλίου, τελούσε εν γνώσει του επιδίκου λογαριασμού.
- 57 Επισημαίνεται συναφώς ότι με τη σκέψη 172 της αποφάσεώς του το Πρωτοδικείο διαπιστώνει απλώς το πραγματικό γεγονός ότι από τα έγγραφα του φακέλου ουδόλως προκύπτει ότι είτε ο διατάκτης είτε ο δημοσιονομικός ελεγκτής τελούσαν εν γνώσει, τουλάχιστον μέχρι τις 22 Ιανουαρίου 1982, ήτοι κατά την κρίσιμη περίοδο, του ανοίγματος του επιδίκου λογαριασμού. Καθόσον ο λόγος που προβάλλει ο αναιρεσειών βάλλει κατ' ουσίαν κατά της εν λόγω διαπιστώσεως του Πρωτοδικείου, πρέπει να κριθεί απαράδεκτος.

B — Ως προς την αιτίαση περί παραβάσεως της υποχρεώσεως χρηστής διαχειρίσεως των πιστώσεων πληρωμής

- 58 Στη σκέψη 174 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως το Πρωτοδικείο αναφέρει ότι ο αναιρεσείων, πριν εκθέσει την επιχειρηματολογία του ως προς την κατηγορία περί εισπράξεως των δύο επιταγών που εκδόθηκαν επί της Midland Bank, παραθέτει το σχετικό απόσπασμα της επίδικης αποφάσεως, κατά το οποίο: «(...) εισπράττοντας αυτές τις δύο επιταγές χωρίς ακριβή και έγκυρη δικαιολογία (...) παραλείποντας την εγγραφή στα “λογιστικά δελτία-αποσπάσματα ταμείου” της καταβολής που έγινε στο ταμείο του Λουξεμβούργου (...) παραλείποντας την άμεση λογιστική εγγραφή της εισπράξεως αυτών των επιταγών, ο de Compte παρέβη τις υποχρεώσεις του να διαχειρίζεται νομοτύπως τις πιστώσεις πληρωμών (...)». Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει στη συνέχεια (σκέψη 175) ότι ο αναιρεσείων θεωρεί ότι με την αιτίαση αυτή του προσάπτεται μόνον ότι δεν προέβη αμέσως στις αφορώσες την εισπράξη των δύο προαναφερθεισών επιταγών εγγραφές.
- 59 Με τη σκέψη 181 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως το Πρωτοδικείο παρατηρεί ότι κακώς ο αναιρεσείων περιορίζει την εν λόγω κατηγορία στη «μη άμεση λογιστική εγγραφή» των δύο επιταγών, δεδομένου ότι η πειθαρχική απόφαση του προσάπτει επίσης ότι εισέπραξε τις δύο αυτές επιταγές χωρίς ακριβή και έγκυρη δικαιολογία και ότι παρέλειψε να εγγράψει την ανάληψη στα «λογιστικά δελτία-αποσπάσματα ταμείου» του ταμείου του Κοινοβουλίου στο Λουξεμβούργο, στα τρία νομίματα στα οποία είχε ενεργήσει.
- 60 Ο αναιρεσείων ισχυρίζεται ότι η αιτιολογία που περιέχεται στη σκέψη 181 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως πάσχει πλάνη ή είναι τουλάχιστον ανεπαρκής, διότι με το δικόγραφο της προσφυγής είχε παραθέσει ορισμένα αποσπάσματα της εκθέσεως Saby προκειμένου να αντικρούσει τη σχετική με την εισπράξη των δύο επιταγών χωρίς ακριβή και έγκυρη δικαιολογία αιτίαση. Κατά συνέπεια, ο αναιρεσείων δεν περιόρισε την αιτίαση αυτή στη «μη έγκαιρη λογιστική εγγραφή» των δύο επιταγών, όπως κακώς κρίνει το Πρωτοδικείο.
- 61 Επισημαίνεται συναφώς ότι, όπως διαπιστώνει ο γενικός εισαγγελέας στις παραγράφους 125 και 127 των προτάσεών του, το Πρωτοδικείο εκτίμησε ορθώς το περιεχόμενο του λόγου τον οποίο προβάλλει ο αναιρεσείων. Πράγ-

ματι, από τις παραγράφους 64 έως 66 του ενώπιον του Πρωτοδικείου κατατεθέντος δικογράφου της προσφυγής προκύπτει σαφώς ότι ο αναιρεσειών προετίθετο να εξετάσει μόνο το ζήτημα της καθυστερήσεως στη λογιστική εγγραφή και ότι το απόσπασμα από την έκθεση Saby σκοπούσε στο να αντικρούσει την ειδική αυτή αιτίαση, όπως προκύπτει από τις υπογραμμίσεις που έχουν γίνει στο εν λόγω απόσπασμα.

- 62 Κατά συνέπεια, ο εν λόγω ισχυρισμός του αναιρεσειόντος πρέπει να απορριφθεί.
- 63 Στη σκέψη 182 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, διαπιστώνεται ότι το γεγονός ότι με την πειθαρχική απόφαση ελήφθησαν υπόψη, ως ελαφρυντικές περιστάσεις, η κακή οργάνωση των οικονομικών υπηρεσιών του Κοινοβουλίου καθώς και η υφισταμένη ανεπάρκεια σε προσωπικό και υλικό κατά το χρονικό διάστημα που συνέβησαν τα πραγματικά περιστατικά δεν μπορεί να θεωρηθεί αντιφατικό προς την αναγνώριση της υποχρέωσης που υπείχε ο αναιρεσειών να διαχειρίζεται νομοτύπως τις πιστώσεις πληρωμής.
- 64 Ο αναιρεσειών ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο κατά παράβαση νόμου έκρινε ότι δεν υπήρχε αντίφαση μεταξύ του γεγονότος ότι τα προβληθέντα στοιχεία θεωρήθηκαν ως ελαφρυντικές περιστάσεις και του γεγονότος ότι παρά ταύτα του προσάπτεται ότι δεν διαχειρίστηκε νομοτύπως τις πιστώσεις πληρωμής.
- 65 Επισημαίνεται ότι η αιτιολογία της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως είναι απαλλαγμένη πλάνης, διότι καμιά αντίφαση δεν περιέχει το γεγονός ότι τα εκτεθέντα στοιχεία θεωρήθηκαν ως ελαφρυντικές περιστάσεις και όχι ως περιστάσεις που επιτρέπουν την απαλλαγή του αναιρεσειόντος από την υποχρέωσή του να διαχειρίζεται νομοτύπως τις πιστώσεις πληρωμής. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός του αναιρεσειόντος πρέπει να απορριφθεί.
- 66 Το Πρωτοδικείο δέχθηκε επίσης (σκέψη 182) ότι οι ίδιες αυτές περιστάσεις (κακή οργάνωση, ανεπάρκεια μέσων) δεν μπορούν να συστήσουν λόγο απαλ-

λαγής όσον αφορά την παρούσα αιτίαση, καθόσον η διαπιστωθείσα καθυστέρηση στην εγγραφή των δύο επιταγών συνοδεύθηκε από σειρά άλλων παραβάσεων κατά την εισπραξή τους.

67 Ο αναιρεσιών ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο έπρεπε να διευκρινίσει τις άλλες παραβάσεις περί των οποίων πρόκειται. Και μολονότι το Πρωτοδικείο αναφέρεται στη φερομένη έλλειψη ακριβούς και έγκυρης δικαιολογίας, ο αναιρεσιών φρονεί ότι ήδη αντέκρουσε την αιτίαση αυτή.

68 Επισημαίνεται συναφώς ότι στη σκέψη 181 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως το Πρωτοδικείο προβαίνει σε εξαντλητική απαρίθμηση των αιτιάσεων, πλην της «μη έγκαιρης λογιστικής εγγραφής» των δύο επιταγών, οι οποίες του προσήφθησαν στο πλαίσιο της εισπράξεως των επιταγών και οι οποίες, κατά το Πρωτοδικείο, δεν αμφισβητήθηκαν από τον αναιρεσιόντα. Κατά συνέπεια, η διάρθρωση της συλλογιστικής του Πρωτοδικείου επιτρέπει τον προσδιορισμό των «άλλων παραβάσεων» στις οποίες αναφέρεται το Πρωτοδικείο στη σκέψη 182 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

69 Επομένως, ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί.

70 Στην ίδια σκέψη της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως διαπιστώνεται ότι η υψηλόβαθμη θέση που κατείχε ο αναιρεσιών στις οικονομικές υπηρεσίες δεν του επιτρέπει να επικαλεστεί τις υλικές δυσκολίες που υπήρχαν ορισμένη χρονική περίοδο για να απαλλαγεί από κάθε ευθύνη.

71 Ο αναιρεσιών διατείνεται ότι η εν λόγω διαπίστωση του Πρωτοδικείου δεν συμβιβάζεται προς το γεγονός ότι άλλοι υπάλληλοι που κατέχουν πλέον υψηλόβαθμη θέση από τη δική του, όπως ο δημοσιονομικός ελεγκτής, δεν διώχθηκαν καίτοι κατηγορήθηκαν ιδίως με την ειδική έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου που αφορούσε το ταμείο των βουλευτών.

- 72 Δεδομένου ότι με τον ισχυρισμό αυτό ο αναιρεσείων βάλλει κατά εκτιμήσεως του Πρωτοδικείου ως προς τα πραγματικά στοιχεία, ο ισχυρισμός πρέπει να κριθεί απαράδεκτος.
- 73 Όσον αφορά την επιχειρηματολογία του αναιρεσείοντος κατά την οποία την ευθύνη για τη λογιστική εγγραφή των δύο επιμάχων επιταγών έφερε ο διαχειριστής παγίων προκαταβολών, διότι επρόκειτο για επιταγές εκδοθείσες επί τραπεζικού λογαριασμού παγίας προκαταβολής, το Πρωτοδικείο παραπέμπει στις σκέψεις που αναπτύχθηκαν επ' ευκαιρία της προηγούμενης αιτιάσεως (σχετικά με το άνοιγμα του τοκοφόρου λογαριασμού) και προσθέτει ότι ο αναιρεσείων ενεπλάκη πολύ περισσότερο στις παραβάσεις που αφορούν την είσπραξη των δύο επιταγών παρά σε όσες συνδέονται με το άνοιγμα του λογαριασμού (σκέψη 183).
- 74 Ο αναιρεσείων βάλλει κατά των σκέψεων αυτών της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως αναφερόμενος, όσον αφορά την αποκλειστική, κατ' αυτόν, ευθύνη του διαχειριστή παγίων προκαταβολών, στην επιχειρηματολογία που προέβαλε στο πλαίσιο της αφορώσας το άνοιγμα του τοκοφόρου λογαριασμού αιτιάσεως. Ισχυρίζεται επιπλέον ότι η αιτιολογία που αφορά την εμπλοκή του στις παραβάσεις που συνδέονται με την είσπραξη των δύο επιταγών είναι ανεπαρκής, λόγω του ότι το Πρωτοδικείο δεν εξέθεσε ως προς τι η εμπλοκή αυτή μπορούσε να έχει οποιαδήποτε επίδραση επί του ζητήματος της ευθύνης της διαχειρίσεως την οποία φέρει ο διαχειριστής παγίων προκαταβολών.
- 75 Καθόσον ο ισχυρισμός αυτός αφορά την οριοθέτηση της ευθύνης του αναιρεσείοντος σε σχέση με την ευθύνη του διαχειριστή παγίων προκαταβολών, εξετάστηκε και απορρίφθηκε στο πλαίσιο της σχετικής με το άνοιγμα του τοκοφόρου λογαριασμού αιτιάσεως. Ως προς το επιπλέον, πρέπει να κριθεί απαράδεκτος, διότι βάλλει κατά εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών εκ μέρους του Πρωτοδικείου.

Γ — Ως προς την αιτίαση σχετικά με την παράβαση της υποχρέωσης πραγματοποίησης των δαπανών επί επιδείξει κανονικών δικαιολογητικών εγγράφων και της φροντίδας διαφυλάξεώς τους

76

Ο τρόπος παρουσιάσεως των λόγων αναιρέσεως καθιστά αναγκαία την προηγούμενη υπόμνηση των ακολούθων σκέψεων της αποφάσεως του Πρωτοδικείου:

« 195. Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η επιχειρηματολογία των διαδίκων ως προς την εξεταζόμενη κατηγορία περιλαμβάνει, στην ουσία, δύο ζητήματα, ήτοι, πρώτον, εάν αποδείχθηκε επαρκώς κατά νόμο ότι το έλλειμμα της τάξεως των 4,1 εκατομμυρίων BFR, που διαπιστώθηκε στο ταμείο των βουλευτών και για το οποίο λείπουν τα δικαιολογητικά έγγραφα, οφείλεται στην εγγραφή που διαπιστώνει την είσπραξη, για συνολικό ποσό εκφραζόμενο σε BFR, των δύο επιταγών που εκδόθηκαν επί της Midland Bank. δεύτερον, αν την υποχρέωση και συναφώς την ευθύνη στο πλαίσιο μιας πάγιας προκαταβολής πραγματοποίησης πληρωμών μόνο επί αποδείξει δικαιολογητικών εγγράφων και διατηρήσεως των εν λόγω εγγράφων φέρει ο διαχειριστής πάγιας προκαταβολής ή ο υπόλογος.

196. Όσον αφορά το πρώτο ζήτημα, πρέπει να επισημανθεί ότι η ΑΔΑ αιτιολόγησε το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε στην πειθαρχική απόφαση βασιζόμενη στις ακόλουθες διαπιστώσεις. Το υπόλοιπο του λογαριασμού “ταμείο BFR” στο τέλος της διαχειριστικής χρήσεως 1981 αντιστοιχούσε στο ύψος του υπολοίπου που είχε γραφεί στο δελτίο του λογαριασμού “ταμείο BFR” τη στιγμή του ελέγχου που πραγματοποιήθηκε στις 18 Μαρτίου 1982 από το Ελεγκτικό Συνέδριο. Τα βιβλία του Κοινοβουλίου δείχνουν ότι έγινε εγγραφή 4 136 125 BFR που αντιπροσωπεύουν το συνολικό ποσό σε βελγικά φράγκα των δύο επιταγών που εκδόθηκαν επί της Midland Bank στις 28 Φεβρουαρίου 1982. Το Ελεγκτικό Συνέδριο αμφισβητεί ότι αυτή η εγγραφή έλαβε χώρα στις 28 Φεβρουαρίου 1982, δεδομένου ότι δεν υπήρχε κατά τον έλεγχο του ταμείου των βουλευτών που πραγματοποιήθηκε τον Μάρτιο του 1982. Η εγγραφή αυτή προκάλεσε την εμφάνιση δυσαρμονίας μεταξύ των λογαριασμών “λογιστικά δελτία — Midland Bank” και “ταμείο BFR” αφενός και του βιβλίου ταμείου που συνοδεύει διαθέσιμα στοιχεία ενεργητικού στο θησαυροφυλάκιο αφετέρου. Αυτή η δυσαρμονία συνιστά έλλειμμα ταμείου του ίδιου ύψους, ήτοι 4 136 125 BFR, η ύπαρξη του οποίου επιβεβαιώθηκε από το Ελεγκτικό Συνέδριο, από τους εσωτερικούς ελέγχους του Κοινοβουλίου και από την απόφαση του Κοινοβουλίου της 11ης Ιουλίου 1986 που χορήγησε

απαλλαγή για τη διαχειριστική χρήση 1982. Με το έγγραφο που απηύθυνε στις 30 Μαρτίου 1982 στον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου, ο προσφεύγων αναγνώρισε την έλλειψη λογιστικής καταχωρίσεως στις δαπάνες του ποσού των 4 121 573 BFR. Ο προσφεύγων, ο οποίος, ως υπόλογος, έπρεπε να δικαιολογήσει κάθε συναλλαγή στο ταμείο, δεν παρουσίασε κανένα δικαιολογητικό έγγραφο για την πληρωμή ποσού αντιστοιχούντος στο ταμειακό έλλειμμα ούτε εξήγησε την προέλευση αυτού του ελλείμματος.

(...)

200. Το Πρωτοδικείο συνάγει από τα συμπεράσματα που περιέχουν τα ανωτέρω αναλυθέντα έγγραφα του φακέλου ότι η ΑΔΑ, στην προσβαλλομένη απόφαση, δέχθηκε την ύπαρξη συνδέσμου μεταξύ του ελλείμματος των 4,1 εκατομμυρίων BFR στο ταμείο των βουλευτών και της εισπράξεως των δύο επιδικίων επιταγών που εκδόθηκαν επί της Midland Bank, θεωρώντας ότι η εγγραφή που βεβαιώνει αυτή τη συναλλαγή δεν έγινε την Κυριακή στις 28 Φεβρουαρίου 1982, αλλά σε ημερομηνία μεταγενέστερη της 18ης Μαρτίου 1982, ημερομηνία κατά την οποία το Ελεγκτικό Συνέδριο προέβη σε έλεγχο. Η ΑΔΑ θεώρησε αποδεδειγμένο ότι η καθυστερημένη καταχώριση της σχετικής με την εισπραξη των δύο επιταγών εγγραφής προκάλεσε έλλειμμα 4 136 215 BFR, που αντιστοιχεί στο ποσό των δύο επιταγών. Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η ερμηνεία που έδωσε η ΑΔΑ στα πραγματικά περιστατικά που της υποβλήθηκαν βρίσκει έρεισμα στις διαδοχικές γνωμοδοτήσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου και του πειθαρχικού συμβουλίου, τα οποία προέβησαν σε εξετάσεις και λεπτομερείς έρευνες για να διασαφηνίσουν τις περιστάσεις που προκάλεσαν το έλλειμμα.

201. Υπό αυτές τις συνθήκες και μολοντί λαμβάνεται υπόψη η δήλωση του εκπροσώπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου κατά την οποία ακόμη και ακριβής αντιστοιχία μεταξύ της λογιστικής διαφοράς που διαπιστώθηκε και του ποσού των δύο επιταγών δεν επιτρέπει να συναχθεί με απόλυτη βεβαιότητα το συμπέρασμα ότι το επίμαχο έλλειμμα οφείλεται στην εισπραξη των εν λόγω επιταγών, πρέπει να θεωρηθεί ότι η προσβαλλομένη απόφαση ορθώς θεώρησε αποδεδειγμένο ότι η έλλειψη δικαιολογητικών εγγράφων συνδέεται, στην παρούσα περίπτωση, με την εισπραξη των δύο επιταγών που εκδόθηκαν επί της Midland Bank. Επομένως, ο προσφεύγων δεν μπόρεσε να αποδείξει ότι η προσβαλλομένη πράξη πάσχει ελάττωμα στην αιτιολογία ή ενέχει πρόδηλη πλάνη, πραγματική ή νομική, ή εκδόθηκε κατά κατάχρηση εξουσίας, έννοιες που συνιστούν τα όρια του ελέγχου της νομιμότητας μιας διοικητικής πράξεως από τον ακυρωτικό δικαστή.

202. Επικουρικός, πρέπει να υπομνησθεί, όπως αναφέρει η πειθαρχική απόφαση, ότι ο προσφεύγων, με το έγγραφο της 30ής Μαρτίου 1982 που απηύθυνε στον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου, αναγνώρισε την έλλειψη λογιστικής καταχωρίσεως σε δαπάνες ποσού (4 121 573 BFR) που αντιστοιχούσε περίπου στο ποσό των δύο επιταγών και ζήτησε τη διευθέτηση αυτής της καταστάσεως με την έκδοση διατάξεως περί δαπανών. Ακόμη και αν γινόταν δεκτή η θέση του προσφεύγοντος, κατά την οποία το εν λόγω έλλειμμα δεν είχε καμία σχέση με την είσπραξη των δύο επιταγών, το συμπέρασμα που θα μπορούσε να συναχθεί δεν θα ήταν διαφορετικό, δεδομένου ότι αυτός δεν μπόρεσε να προσδιορίσει καθ' όλη τη διάρκεια της πειθαρχικής διαδικασίας τα δικαιολογητικά έγγραφα για το επίμαχο ποσό. Το Πρωτοδικείο δεν μπορεί να ικανοποιηθεί με τον γενικό ισχυρισμό του προσφεύγοντος ότι η αποκαλυφθείσα διαφορά οφειλόταν σε διαρθρωτικό κενό, εγγενές του συστήματος λογιστικής που ίσχυε στο Κοινοβούλιο την εποχή εκείνη.

203. Όσον αφορά το δεύτερο ζήτημα, συγκεκριμένα εάν την υποχρέωση και επομένως την ευθύνη διαφυλάξεως των δικαιολογητικών εγγράφων σχετικά με την είσπραξη των δύο επιταγών βάρυνε, στην παρούσα περίπτωση, τον προσφεύγοντα ή τον διαχειριστή παγίων προκαταβολών, πρέπει να γίνει αναφορά στα άρθρα 20 και 70, παράγραφοι 1 και 2, του δημοσιονομικού κανονισμού και στα άρθρα 50 έως 53 των λεπτομερειών εκτελέσεως. Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι την ευθύνη για την επίδειξη και τη διαφύλαξη των δικαιολογητικών εγγράφων της παγίας προκαταβολής φέρει, πρωτίτως, ο διαχειριστής παγίων προκαταβολών. Ο υπόλογος, ο οποίος υποχρεούται να ελέγχει τη λογιστική των παγίων προκαταβολών και να κάνει υποδείξεις στον διαχειριστή παγίων προκαταβολών, καθίσταται συνυπεύθυνος αφής στιγμής παραλείπει να κάνει τις κατάλληλες υποδείξεις για τη διαφύλαξη των δικαιολογητικών εγγράφων.

204. Στην προκειμένη περίπτωση, όπως ήδη επισημάνθηκε, ο προσφεύγων είχε προσωπικώς εμπλακεί κατά την είσπραξη των δύο επιταγών, λόγω του ότι έβαλε ο ίδιος τη δεύτερη υπογραφή και κατέθεσε ο ίδιος, σύμφωνα με τις δικές του δηλώσεις, τα χρήματα που εισπράχθηκαν σε τρία νομίσματα στο θησαυροφυλάκιο του Κοινοβουλίου στο Λουξεμβούργο. Υπό τις συνθήκες αυτές, ορθώς η πειθαρχική απόφαση θεώρησε ότι ο προσφεύγων υπέπεσε σε βαριά αμέλεια με το να μη φροντίσει εύλογα να διαφυλάξει τις αξίες του Κοινοβουλίου.

205. Ενόψει των σκέψεων που προηγήθηκαν, ο παρών λόγος πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του ως αβάσιμος.»

- 77 Ο αναιρεσείων αναφέρει γενικώς και αορίστως ότι οι αιτιολογίες του Πρωτοδικείου δεν ευσταθούν από νομικής απόψεως και ότι είναι, κατά περίπτωση, εσφαλμένες από νομικής ή πραγματικής πλευράς. Επιπλέον, επικαλείται, αφενός μεν, ανεπάρκεια αιτιολογίας από νομικής πλευράς που ισοδυναμεί με έλλειψη αιτιολογίας, αφετέρου δε, προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας.
- 78 Οι ισχυρισμοί που προβλήθηκαν συγκεκριμένα από τον αναιρεσειόντα θα εξεταστούν κατωτέρω καθόσον ασκούν επιρροή στην υπόθεση.
- 79 Όσον αφορά τη σκέψη 195 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ο αναιρεσείων ισχυρίζεται ότι η διατύπωση του πρώτου ζητήματος είναι εσφαλμένη καθόσον εκλαμβάνει ως δεδομένο εκ προοιμίου αυτό ακριβώς που πρέπει να αποδειχθεί, ήτοι την ύπαρξη ελλείμματος 4 100 000 BFR το οποίο είχε διαπιστωθεί στο ταμείο των βουλευτών και για το οποίο έλλειπαν τα δικαιολογητικά έγγραφα.
- 80 Ο ισχυρισμός αυτός του αναιρεσειόντος πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, από το σύνολο της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι το Πρωτοδικείο εξέτασε αν κακώς η ΑΔΑ δεν είχε διαπιστώσει την ύπαρξη του ελλείμματος αυτού.
- 81 Ο αναιρεσείων υποστηρίζει ακόμη, ως προς το δεύτερο ζήτημα που διατυπώνεται στη σκέψη 195, ότι το Πρωτοδικείο παρέλειψε να λάβει υπόψη άλλες ενδεχόμενες ευθύνες, κυρίως δε την ευθύνη του διατάκτη.
- 82 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί, δεδομένου ότι ο αναιρεσείων ουδόλως αναφέρει τον λόγο για τον οποίο η φερομένη παράλειψη θα έπρεπε να επιφέρει την ακύρωση αποφάσεως η οποία αφορά τη δική του ευθύνη.

- 83 Ο αναιρεσείων βάλλει με διαφόρους ισχυρισμούς κατά της σκέψεως 196 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.
- 84 Οι ισχυρισμοί αυτοί πρέπει να απορριφθούν ως μη ασκούντες επιρροή, δεδομένου ότι η σκέψη 196 περιλαμβάνει απλώς υπόμνηση της αιτιολογίας της προσβαλλομένης ενώπιον του Πρωτοδικείου αποφάσεως της ΑΔΑ και όχι διαπίστωση ή νομική εκτίμηση του Πρωτοδικείου.
- 85 Ο αναιρεσείων βάλλει επίσης κατά των διαπιστώσεων του Πρωτοδικείου που περιλαμβάνονται στη σκέψη 220 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Ειδικότερα, η σχέση μεταξύ της εμφανίσεως του «ελλείμματος» των 4 100 000 BFR και της εισπράξεως των δύο επιταγών αμφισβητείται από το ίδιο το Κοινοβούλιο, κατά το οποίο η πράξη που καταλογίστηκε στον αναιρεσείοντα ήταν ότι δεν διατήρησε τα δικαιολογητικά έγγραφα και όχι ότι κάλυψε το έλλειμμα μέσω των δύο επιταγών (σκέψη 192, τελευταία πρόταση).
- 86 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να κριθεί απαράδεκτος καθόσον με αυτόν προβάλλεται, βάσει διαφόρων επιχειρημάτων, ότι το Πρωτοδικείο εκτίμησε εσφαλμένως τα πραγματικά περιστατικά.
- 87 Ο αναιρεσείων ισχυρίζεται ακόμη, όσον αφορά την ίδια σκέψη 200 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι το Πρωτοδικείο κατά παράβαση νόμου κατέληξε στο συμπέρασμα, ιδίως βάσει των γνωμοδοτήσεων του Ελεγκτικού Συνεδρίου του Ιουλίου του 1982 και του 1985, ότι η αιτία του ελλείμματος είχε διευκρινιστεί. Πράγματι, η απόφαση του Κοινοβουλίου της 11ης Ιουλίου 1986, περί απαλλαγής για το οικονομικό έτος 1982, περιλαμβάνει αιτιολογική σκέψη κατά την οποία «η διαφορά μεταξύ του ταμείου και της γενικής λογιστικής δεν έχει ως τώρα διευκρινιστεί σαφώς». Εν πάση περιπτώσει, το Πρωτοδικείο θα έπρεπε να εκθέσει τους λόγους για τους οποίους η εν λόγω απόφαση του Κοινοβουλίου δεν έπρεπε να ληφθεί υπόψη. Τέλος, ο αναιρεσείων υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο δεν μπορούσε να θεωρήσει δεδομένο τον σύνδεσμο μεταξύ της υπάρξεως «ελλείμματος» και της εισπράξεως των δύο επιταγών ή να θεωρήσει «ότι έχουν διασαφηνιστεί οι προτάσεις», εφόσον ο αναιρεσείων και ο διάδοχος

του είχαν τύχει της ίδιας μεταχειρίσεως εκ μέρους του Κοινοβουλίου όσον αφορά την απαλλαγή του οργάνου και την απαλλαγή του υπολόγου για το οικονομικό έτος 1982.

- 88 Δεδομένου ότι οι ισχυρισμοί αυτοί βάλλουν κατά εκτιμήσεως του Πρωτοδικείου η οποία αφορά πραγματικά στοιχεία, πρέπει να κριθούν απαράδεκτοι.
- 89 Ο αναιρεσιών ισχυρίζεται επίσης ότι το συμπέρασμα του Πρωτοδικείου στη σκέψη 201 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως είναι εσφαλμένο διότι απέδειξε ότι κακώς το Πρωτοδικείο κατέληξε στην ύπαρξη συνδέσμου μεταξύ του «ελλείμματος» και της εισπράξεως των δύο επιταγών.
- 90 Και ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να κριθεί απαράδεκτος, διότι βάλλει κατά εκτιμήσεως πραγματικών περιστατικών εκ μέρους του Πρωτοδικείου.
- 91 Ο αναιρεσιών υποστηρίζει επίσης ότι η ίδια αυτή κρίση του Πρωτοδικείου (σκέψη 201 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως) πάσχει πλάνη, διότι το Πρωτοδικείο δεν μπορούσε, στις υπό κρίση περιστάσεις, να καταλήξει κατά νόμον στο συμπέρασμα της φερομένης ελλείψεως αποδείξεως εκ μέρους του αναιρεσιόντος, εφόσον ο τελευταίος δεν είχε ελεύθερη πρόσβαση στη λογιστική και άλλωστε το επικουρικό αίτημά του για διεξαγωγή πραγματογνωμοσύνης απορρίφθηκε. Επομένως, το Πρωτοδικείο προσέβαλλε τα δικαιώματα άμυνας του αναιρεσιόντος.
- 92 Επισημαίνεται συναφώς ότι ο ισχυρισμός που στηρίζεται στη δήθεν απαγόρευση ελεύθερης προσβάσεως στη λογιστική κρίθηκε ήδη απαράδεκτος (βλ. σκέψη 38 ανωτέρω). Ός προς τον πρόσθετο ισχυρισμό σχετικά με την εκ μέρους του Πρωτοδικείου απόρριψη του αιτήματος διεξαγωγής πραγματογνωμοσύνης, ο αναιρεσιών προβάλλει κατά του εν λόγω κεφαλαίου της αναιρεσιβαλ-

λομένης αποφάσεως επιχειρηματολογία ειδική η οποία εξετάζεται κατωτέρω (βλ. σκέψεις 121 επ.)

- 93 Ο αναιρεσείων προβάλλει στη συνέχεια ορισμένους ισχυρισμούς με τους οποίους βάλλει κατά των διαπιστώσεων του Πρωτοδικείου που περιέχονται στη σκέψη 202 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.
- 94 Διαπιστώνεται ότι η σκέψη 202 περιλαμβάνει επικουρική αιτιολογία του Πρωτοδικείου. Δεδομένου ότι απορρίφθηκαν οι ισχυρισμοί του αναιρεσειόντος κατά της κυρίας αιτιολογίας, παρέλκει η εξέταση αυτών που βάλλουν κατά της επικουρικής αιτιολογίας.
- 95 Ο αναιρεσείων ισχυρίζεται ότι η σκέψη 203 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως πάσχει ως προς την αιτιολογία της διότι, αντιθέτως προς ό, τι επισημαίνει το Πρωτοδικείο, τα δικαιολογητικά έγγραφα σχετικά με την είσπραξη των δύο επιταγών υπήρχαν και εν πάση περιπτώσει είχαν διαφυλαχθεί μέχρι τις 30 Απριλίου 1982, ημερομηνία μεταθέσεως του αναιρεσειόντος. τούτο δεν αμφισβητείται, αποδεικνύεται δε από τον φάκελο. Τα δικαιολογητικά έγγραφα που λείπουν είναι εκείνα τα οποία είναι ικανά να δικαιολογήσουν το «έλλειμμα» του ταμείου.
- 96 Τονίζεται συναφώς ότι το λάθος που επισήμανε ο αναιρεσείων είναι καθαρώς συντακτικής φύσεως, όπως προκύπτει από τη σύγκριση της διατυπώσεως που χρησιμοποιείται στη σκέψη 203 και αυτής που περιλαμβάνεται στη σκέψη 195, όπου το Πρωτοδικείο εκθέτει τα ζητήματα που θα εξετάσει στις ακόλουθες σκέψεις. Πράγματι, από την ανάγνωση της σκέψεως 195 προκύπτει ότι το Πρωτοδικείο συνέδεσε την έλλειψη δικαιολογητικών εγγράφων με το έλλειμμα των 4 100 000 BFR και όχι με την είσπραξη των δύο επιταγών. Υπό τις συνθήκες αυτές, το διαπιστωθέν συντακτικό λάθος δεν μπορεί να θεωρηθεί ως πλημμελής αιτιολογία ικανή να δικαιολογήσει την αναίρεση, ως προς το σημείο αυτό, της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως (βλ. με την έννοια αυτή, όσον

αφορά τους κανονισμούς, απόφαση της 24ης Ιανουαρίου 1991, C-27/90, SITRA, Συλλογή 1991, σ. I-133, σκέψη 13).

- 97 Ο αναιρεσείων ισχυρίζεται ότι η σκέψη 204 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως πάσχει ως προς την αιτιολογία της, διότι: α) κυρίως, η δήθεν εμπλοκή του αναιρεσειόντος στην είσπραξη των επιταγών δεν μπορεί να έχει οποιαδήποτε σχέση με την υποχρέωση διαφυλάξεως των αξιών του Κοινοβουλίου, εφόσον τα δικαιολογητικά έγγραφα σχετικά με την ενέργεια αυτή δεν λείπουν, β) επικουρικός, η εμπλοκή αυτή δεν ασκεί επιρροή επί της υποχρεώσεως διαφυλάξεως των αξιών του Κοινοβουλίου και γ) επικουρικότερον, το ίδιο το Πρωτοδικείο έκρινε (σκέψη 203) ότι εν προκειμένω την υποχρέωση διαφυλάξεως των δικαιολογητικών εγγράφων έφερε ο διαχειριστής παγίων προκαταβολών, δεδομένου ότι ο υπόλογος υπέχει «υποχρέωση υποδείξεων» παράβαση της οποίας ωστόσο δεν διαπιστώνει το Πρωτοδικείο.
- 98 Εν όψει της διαπιστώσεως που περιέχεται στη σκέψη 96 ανωτέρω, η κύρια επιχειρηματολογία του αναιρεσειόντος καθίσταται άνευ αντικειμένου. Ός προς την επικουρική και την επικουρικότερη επιχειρηματολογία του, διευκρινίζεται εκ προοιμίου ότι η φράση που περιέχεται στη σκέψη 204 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, κατά την οποία ο αναιρεσειών είχε προσωπικώς εμπλακεί στην είσπραξη των δύο επιταγών «λόγω του ότι κατέθεσε ο ίδιος, σύμφωνα με τις δικές του δηλώσεις, τα χρήματα (...) στο θησαυροφυλάκιο του Κοινοβουλίου (...)», συνιστά επιχείρημα το οποίο αντλεί το Πρωτοδικείο από τους ίδιους τους ισχυρισμούς του αναιρεσειόντος και δεν σημαίνει ότι τους θεωρεί ακριβείς. Τουναντίον, ήδη στη σκέψη 201, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε κατ' ουσίαν ότι η είσπραξη των δύο επιταγών που εκδόθηκαν επί της Midland Bank προκάλεσε το διαπιστωθέν έλλειμμα.
- 99 Εν όψει της διευκρινίσεως αυτής, οι εκτιμήσεις στις οποίες στηρίζεται η σκέψη 204 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως είναι ότι ο αναιρεσειών έπρεπε να είναι σε θέση να εξηγήσει τι συνέβη με το ποσό που λείπει, εφόσον είχε εμπλακεί προσωπικώς στην είσπραξη των επιταγών που προκάλεσαν το έλλειμμα,

και, ελλείψει τέτοια εξηγήσεως, έπρεπε να θεωρηθεί ως συνυπεύθυνος της ελλείψεως δικαιολογητικών εγγράφων για το εν λόγω ποσόν.

100 Ο αναιρεσείων ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο δεν μπορεί να τον θεωρήσει ως συνυπεύθυνο για την έλλειψη δικαιολογητικών εγγράφων για το ποσό που λείπει λόγω της εμπλοκής του στην είσπραξη των δύο επιταγών, δεδομένου ότι η εμπλοκή αυτή είναι άσχετη με την έλλειψη δικαιολογητικών εγγράφων.

101 Εν όψει του συλλογισμού που περιλαμβάνεται στη σκέψη 204 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, όπως διευκρινίστηκε ανωτέρω (σκέψη 99), ο ισχυρισμός που προβάλλει ο αναιρεσείων βάλλει κατά εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών εκ μέρους του Πρωτοδικείου και πρέπει επομένως να απορριφθεί ως απαράδεκτος.

Ός προς τη φερομένη παράβαση του άρθρου 86, παράγραφος 1, του ΚΥΚ και των άρθρων 70, παράγραφος 1, και 71 του δημοσιονομικού κανονισμού και ως προς τη φερομένη παραβίαση των αρχών της ισότητας, της επιείκειας και της διανεμητικής δικαιοσύνης καθώς και ως προς τη φερομένη κατάχρηση εξουσίας

102 Υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 71 του δημοσιονομικού κανονισμού διευκρινίζει τις διατάξεις του ΚΥΚ (ιδίως άρθρα 86 έως 89), δυνάμει των οποίων μπορεί να στοιχειοθετηθεί η χρηματική και πειθαρχική ευθύνη των διατακτών, δημοσιονομικών ελεγκτών, υπολόγων, υφισταμένων υπολόγων και διαχειριστών παγίων προκαταβολών. Το περιεχόμενο των άρθρων 86 του ΚΥΚ και 70 του δημοσιονομικού κανονισμού υπενθυμίστηκε ήδη με τη σκέψη 42 ανωτέρω.

103 Με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, το Πρωτοδικείο αναφέρει ότι οι προσαφθείσες στον αναιρεσειόντα πράξεις συνιστούν βαριά αμέλεια, υπό την έννοια του άρθρου 70, παράγραφος 1, του δημοσιονομικού κανονισμού. Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι οι σχετικές με το άνοιγμα του επιδικίου λογαριασμού στη Midland Bank του Λονδίνου ανωμαλίες, η παράλειψη λογιστικής εγγραφής ή η καθυστερημένη εγγραφή ορισμένων ενεργειών σχετικών με την είσπραξη των

δύο επιταγών και η παράβαση της υποχρέωσης δι' ενεργείας δαπανών μόνο επί επιδειξει κανονικών δικαιολογητικών εγγράφων, καθώς και μέριμνας για τη διαφύλαξή τους, συνιστούν αμέλεια ακόμη βαρύτερη εκ μέρους του αναιρεσιόντος καθόσον μάλιστα αυτός κατείχε, υπό την ιδιότητα του υπολόγου, την πιο υψηλή θέση στη διαχείριση της λογιστικής του Κοινοβουλίου (σκέψη 211).

- 104 Ο αναιρεσειών ισχυρίζεται ότι η κρίση περί του βασίμου των αιτιάσεων που έγιναν δεκτές εις βάρος του δεν ευσταθεί νομικώς, καθόσον γίνεται δεκτό ότι η αιτιολογία στην οποία στηρίζεται η διαπίστωση περί του βασίμου είναι παράνομη.
- 105 Επισημαίνεται συναφώς ότι οι ισχυρισμοί με τους οποίους ο αναιρεσειών βάλλει κατά της αιτιολογίας της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως στην οποία στηρίζεται το βασίμο των διατυπωθεισών εις βάρος του αιτιάσεων απορρίφθηκαν όλοι ανωτέρω. Άλλωστε, ο χαρακτηρισμός του Πρωτοδικείου, κατά τον οποίο οι διαπραχθείσες πλημμέλειες και παραβάσεις συνιστούν βαριά αμέλεια υπό την έννοια του άρθρου 70, παράγραφος 1, του δημοσιονομικού κανονισμού, δεν είναι παράνομος.
- 106 Ο αναιρεσειών υποστηρίζει ακόμη ότι η αιτιολογία που στηρίζεται στο γεγονός ότι «κατείχε υπό την ιδιότητα του υπολόγου την πλέον υψηλή θέση στη διαχείριση της λογιστικής» έρχεται σε αντίφαση προς την προηγούμενη διαπίστωση ότι, όσον αφορά τη διαχείριση της παγίας προκαταβολής, δεν υπήρχε υποχρέωση διαχειρίσεως αλλά υποχρέωση ελέγχου και υποδείξεων. Επιπλέον, το Πρωτοδικείο δεν λαμβάνει υπόψη την ευθύνη του δημοσιονομικού ελεγκτή, παράλληλη με την ευθύνη του υπολόγου, έναντι του διαχειριστή παγίων προκαταβολών.
- 107 Παρατηρείται ότι η προσβαλλομένη αιτιολογία έχει πρόσθετο χαρακτήρα και δεν είναι αναγκαία για τον χαρακτηρισμό της συμπεριφοράς του αναιρεσιόντος. Εν πάση περιπτώσει, δεν υπάρχει αντίφαση στην αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, διότι η έννοια της παρατεθείσας φράσεως δεν είναι ότι η θέση του αναιρεσιόντος περιελάμβανε υποχρέωση διαχειρίσεως, αλλά ότι ήταν θέση ιδιαίτερης σημασίας και επομένως αυξημένης ευθύνης για τη λειτουργία του συστήματος της λογιστικής (βλ. και τη σκέψη 222 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως).

- 108 Τέλος, ο αναιρεσειών φρονεί ότι το Πρωτοδικείο δεν απάντησε στα επιχειρήματα του που στηρίζονται στις πολλαπλές προειδοποιήσεις του και στην κακή γενική οργάνωση των οικονομικών υπηρεσιών του Κοινοβουλίου και στην ανεπάρκεια των μέσων.
- 109 Παρατηρείται ότι, καίτοι τα στοιχεία εκτιμήσεως μπορούσαν ενδεχομένως να επηρεάσουν την επιλογή της ποινής που επέβαλε η ΑΔΑ, δεν ήταν ικανά να επηρεάσουν τον εκ μέρους του Πρωτοδικείου χαρακτηρισμό της συμπεριφοράς του αναιρεσειόντος. Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει επομένως να απορριφθεί.
- 110 Με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση διαπιστώνεται ότι η διαφορά μεταξύ της μεταχειρίσεως που επιφυλάχθηκε στον διαχειριστή παγίων προκαταβολών και εκείνης που επιφυλάχθηκε στον υπόλογο, ήτοι στον ίδιο τον αναιρεσειόντα, δεν μπορεί να ασκήσει καμιά επιρροή στην παρούσα υπόθεση, λαμβανομένης υπόψη της αρχής της αυτοτελείας των πειθαρχικών διαδικασιών, με την τήρηση της οποίας πρέπει να συνδυαστούν οι αρχές της ισότητας, της επιείκειας και της διανεμητικής δικαιοσύνης (σκέψη 212).
- 111 Ο αναιρεσειών ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο δεν έλαβε υπόψη ότι δεν κινήθηκε καμιά πειθαρχική διαδικασία κατ' άλλων ενδεχομένως υπευθύνων, όπως είναι, μεταξύ άλλων, ο δημοσιονομικός ελεγκτής. Θεωρεί ότι η διαφοροποίηση αυτή δεν μπορεί να δικαιολογηθεί βάσει της αρχής της αυτοτελείας των πειθαρχικών διαδικασιών. Εν πάση περιπτώσει, το Πρωτοδικείο δεν εκθέτει, κατά τον αναιρεσειόντα, πώς είναι δυνατόν να συμφιλωθούν οι γενικές αρχές των οποίων γίνεται επίκληση και μια μεταχείριση, τόσο διαμετρικώς αντίθετη προς τις αρχές αυτές, των προσώπων των οποίων στοιχειοθετείται η ευθύνη.
- 112 Ο ισχυρισμός του αναιρεσειόντος λαμβάνει ως βάση ότι υπήρχαν και άλλοι υπεύθυνοι και ότι το Πρωτοδικείο μπορούσε να εξετάσει και να διαπιστώσει την ευθύνη αυτών των προσώπων και μάλιστα να προσβάλει την αθώωση του διαχειριστή παγίων προκαταβολών κατά το πέρας της κατ' αυτού κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας. Η πειθαρχική διαδικασία όμως η οποία κατέληξε στην απόφαση της 18ης Ιανουαρίου 1988 αφορούσε μόνον τον αναιρεσειόντα και η αρχή της αυτοτελείας των πειθαρχικών διαδικασιών δεν επέτρεπε στο Πρωτοδικείο να ενεργήσει κατά τις υποδείξεις του αναιρεσειόντος. Επομένως, ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

- 113 Ο αναιρεσειών, αναφερόμενος στην εκ μέρους του Πρωτοδικείου απόρριψη του λόγου ακυρώσεως που στηρίζεται στην ύπαρξη καταχρήσεως εξουσίας (σκέψεις 213 και 214), δηλώνει ότι επαφίεται στην κρίση του Δικαστηρίου να εξετάσει αν, εν όψει των επιχειρημάτων που προέβαλε, το Πρωτοδικείο δεν υπερέβη τα όρια της εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτει.
- 114 Η δήλωση αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ως λόγος αναιρέσεως, εφόσον ο αναιρεσειών δεν επικαλείται κανένα συγκεκριμένο σφάλμα της συλλογιστικής του Δικαστηρίου.
- 115 Με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι, κατά παγία νομολογία του Δικαστηρίου, δεν μπορεί να υποκαταστήσει με την εκτίμησή του την ΑΔΑ όσον αφορά την επιλογή της κατάλληλης ποινής, εκτός από την περίπτωση καταφανούς υπερβάσεως ή καταχρήσεως εξουσίας (σκέψη 220), και ότι, εφόσον ο ΚΥΚ δεν προβλέπει σταθερές σχέσεις μεταξύ των ποινών που διαλαμβάνει και των διαφόρων ειδών παραβάσεων των υπαλλήλων, η επιμέτρηση της επιβλητέας ποινής πρέπει να στηρίζεται σε γενική εκτίμηση όλων των συγκεκριμένων πραγματικών περιστατικών και των περιστάσεων που προσιδιάζουν στην παρούσα υπόθεση (σκέψη 221).
- 116 Συνεχίζει τον συλλογισμό του ως εξής:

« 222. Συναφώς διαπιστώνεται, αφενός, ότι οι πράξεις που καταλογίστηκαν με την πειθαρχική απόφαση στον προσφεύγοντα αφορούν σοβαρές παραβάσεις των υποχρεώσεων που υπείχε δυνάμει του δημοσιονομικού κανονισμού και, αφετέρου, ότι ο προσφεύγων υπό την ιδιότητά του ως υπόλογος του οργάνου ήταν, σύμφωνα με τις διατάξεις του εν λόγω δημοσιονομικού κανονισμού, ο κύριος υπεύθυνος της χρηστής διαχειρίσεως της λογιστικής υπηρεσίας. Πρέπει να προστεθεί ότι η ΑΔΑ ακολούθησε, όσον αφορά τόσο τη διαπίστωση της υπάρξεως των πραγματικών περιστατικών και τον νομικό χαρακτηρισμό τους όσο και την εκτίμηση των ελαφρυντικών περιστάσεων και την επιλογή της κατάλληλης ποινής, τις εισηγήσεις του πειθαρχικού συμβουλίου. Υπό αυτές τις συνθήκες, το Πρωτοδικείο δεν θεωρεί ότι είναι σε θέση να χαρακτηρίσει τον υποβιβασμό του προσφεύγοντος στον βαθμό Α 7 ως ποινή καταφανώς δυσανάλογη.

223. Προσθήκει επομένως να απορριφθεί ο τελευταίος λόγος ακυρώσεως που στηρίζεται στην παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας.»

- 117 Ο αναιρεσείων ισχυρίζεται ότι η αιτιολογία της σκέψεως 222 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως δεν ευσταθεί νομικώς. Ειδικότερα, το Πρωτοδικείο δεν απαντά στην επιχειρηματολογία που ανέπτυξε ο αναιρεσείων ειδικά ως προς το σημείο αυτό με το υπόμνημα απαντήσεως, όπου υπογράμμισε τον τυπικό χαρακτήρα των αιτιάσεων που έγιναν δεκτές εις βάρος του και την ύπαρξη ελαφρυντικών περιστάσεων.
- 118 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Όπως προκύπτει από την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, το Πρωτοδικείο έλαβε υπόψη την επιχειρηματολογία του αναιρεσειόντος.
- 119 Ο αναιρεσείων ισχυρίζεται ακόμη ότι η αιτιολογία που στηρίζεται στο ότι ήταν ο κύριος υπεύθυνος της υπηρεσίας λογιστικής αντιφάσκει προς αυτό που δέχθηκε το Πρωτοδικείο (σκέψη 203) όσον αφορά τον διαχειριστή παγίων προκαταβολών, επιπλέον δε είναι ανακριβής, διότι δεν αμφισβητείται ότι η λογιστική περί της οποίας πρόκειται στην υπό κρίση περίπτωση είναι η λογιστική της παγίας προκαταβολής.
- 120 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί. Το επιχείρημα που στηρίζεται στο ότι η επίμαχη λογιστική είναι η λογιστική της παγίας προκαταβολής έχει ήδη απορριφθεί ανωτέρω (βλ. σκέψεις 54, 55, 74 και 97 έως 99). Υπενθυμίζεται επίσης ότι στις σκέψεις 203 και 204 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως το Πρωτοδικείο, καίτοι επισημαίνει τις υποχρεώσεις του διαχειριστή παγίων προκαταβολών, διαπιστώνει παραβάσεις του αναιρεσειόντος κατά την εκτέλεση των δικών του υποχρεώσεων.

Ως προς την άρνηση του Πρωτοδικείου να διορίσει ομάδα πραγματογνωμόνων

- 121 Το Πρωτοδικείο απέρριψε τα επικουρικά αιτήματα του αναιρεσείοντος σχετικά με τον διορισμό ομάδας πραγματογνωμόνων. Αφού τόνισε ότι, όπως διευκρίνισε ο αναιρεσείων κατά την προφορική διαδικασία, αντικείμενο της αιτούμενης πραγματογνωμοσύνης ήταν να δοθεί μια γνώμη ως προς το βάσιμο της τρίτης αιτιάσεως (έλλειψη δικαιολογητικών εγγράφων για ποσό 4 100 000 BFR), και υπενθύμισε ότι, δυνάμει του άρθρου 45, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, στο Πρωτοδικείο εναπόκειται να εκτιμήσει τη χρησιμότητα ενός τέτοιου μέτρου, εκθέτει τα εξής:

« 228. Στην υπό κρίση υπόθεση, από το σύνολο των στοιχείων της δικογραφίας, όπως αυτά αναλύθηκαν κατά την εξέταση από το Πρωτοδικείο του βασίμου της αιτιάσεως περί ελλείψεως προσκομίσεως δικαιολογητικών εγγράφων (βλ. ανωτέρω, σκέψεις 195 έως 202 της αποφάσεως), από το γεγονός ότι ο προσφεύγων δεν διατύπωσε καμιά παρατήρηση επί του απολογισμού που αποδίδει την κατάσταση των λογαριασμών στις 30 Απριλίου 1982 — που προσκομίστηκε από το Κοινοβούλιο κατόπιν αιτήσεως του Πρωτοδικείου — και από το μεγάλο χρονικό διάστημα που μεσολάβησε από τα επίδικα περιστατικά, προκύπτει ότι το αποδεικτικό μέσο που ζητεί ο προσφεύγων δεν παρουσιάζει καμιά λυσιτέλεια για το Πρωτοδικείο, το οποίο θεωρεί ότι έχει αρκούντως διαφωτιστεί από το σύνολο της διαδικασίας. Κατά συνέπεια, τα επικουρικά αυτά αιτήματα πρέπει επίσης να απορριφθούν.»

- 122 Ο αναιρεσείων ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο, απορρίπτοντας το αίτημα αυτό, υπερέβη τα εύλογα όρια της εξουσίας εκτιμήσεως και στηρίχθηκε σε αιτιολογίες οι οποίες δεν ευσταθούν νομικώς. Ειδικότερα, η αιτιολογία που στηρίζεται στο βάσιμο της σχετικής με την έλλειψη προσκομίσεως των δικαιολογητικών εγγράφων αιτιάσεως δεν ευσταθεί νομικώς, λαμβανομένης υπόψη της συγχύσεως στην οποία υπέπεσε το Πρωτοδικείο, κατά την εξέταση της αιτιάσεως αυτής μεταξύ των δικαιολογητικών εγγράφων σχετικά με την είσπραξη των επιδικίων επιταγών (τα οποία δεν λείπουν) και των δικαιολογητικών εγγράφων — αποτελούντων το μόνο αντικείμενο αμφισβητήσεως — δαπανών ύψους ίσου περίπου προς το ποσό που αντιστοιχεί στις δύο επιταγές. Η αιτιολογία που στηρίζεται στο ότι δεν διατυπώθηκε καμιά παρατήρηση ως προς τον απολογισμό που αποδίδει την κατάσταση των λογαριασμών στις 30 Απριλίου 1982 είναι ανακριβής από πραγματικής

πλευράς. Ο αναιρεσείων παραθέτει συναφώς το κρίσιμο χωρίο του κατατεθέντος ενώπιον του Πρωτοδικείου υπομνήματος απαντήσεως, όπου εκθέτει ιδίως ότι ο επίμαχος απολογισμός δεν μπορεί να του αντιταχθεί, διότι καταρτίσθηκε εκ των υστέρων από τις υπηρεσίες της διοικήσεως και εν αγνοία του. Ο αναιρεσείων ισχυρίζεται επίσης ότι ούτε η αιτιολογία που στηρίζεται στο μεγάλο χρονικό διάστημα που μεσολάβησε μεταξύ των επιδίκων περιστατικών ευσταθεί νομικώς, επιπλέον δε συνιστά προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας. Τέλος, το Πρωτοδικείο δεν έλαβε υπόψη το γεγονός ότι ο αναιρεσείων δεν μπόρεσε ποτέ να πραγματοποιήσει τις αναγκαίες έρευνες ούτε το γεγονός ότι δεν υπήρξε απόδοση λογαριασμών μεταξύ του ιδίου και του διαδόχου του κατά τη μετάθεσή του.

¹²³ Επισημαίνεται συναφώς ότι η αιτιολογία της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως στηρίζεται στην εκτίμηση ότι «το αποδεικτικό μέσο που ζήτησε ο προσφεύγων δεν παρουσιάζει καμιά λυσιτέλεια για το Πρωτοδικείο, το οποίο θεωρεί ότι έχει αρκούντως διαφωτιστεί από το σύνολο της διαδικασίας». Τα στοιχεία που μνημονεύονται στη σκέψη 228 συνιστούν πρόσθετες αιτιολογίες οι οποίες δεν αποτελούν το αναγκαίο στήριγμα της αποφάσεως. Οι ισχυρισμοί όμως τους οποίους προβάλλει ο αναιρεσείων και οι οποίοι βάλουν κατά των προσθέτων αυτών αιτιολογιών δεν λαμβάνουν υπόψη αυτή τη διαπίστωση. Πρέπει επομένως να απορριφθούν ως απαράδεκτοι.

¹²⁴ Από το σύνολο των προηγουμένων σκέψεων προκύπτει ότι η αναίρεση πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

¹²⁵ Το άρθρο 70 του Κανονισμού Διαδικασίας ορίζει ότι στις διαφορές μεταξύ των Κοινοτήτων και των υπαλλήλων τους, τα όργανα φέρουν τα έξοδά τους. Όστόσο, από το άρθρο 122, δεύτερο εδάφιο, του ιδίου κανονισμού προκύπτει ότι ο κανόνας αυτός δεν έχει εφαρμογή στην περίπτωση αναιρέσεως ασκουμένης από μόνιμο ή μη μόνιμο υπάλληλο οργάνου. Επομένως, στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, πρέπει να εφαρμοστεί το άρθρο 69, παράγραφος 2, του κανονισμού, κατά το οποίο ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Στην υπό κρίση υπόθεση ο αναιρεσείων ηττήθηκε. κατά συνέπεια, πρέπει να καταδικαστεί στα έξοδα της παρούσας δίκης.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την αναίρεση.**
- 2) Καταδικάζει τον αναιρεσείοντα στα δικαστικά έξοδα.**

Mancini

Díez de Velasco

Κακούρης

Schockweiler

Murray

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 2 Ιουνίου 1994.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος του έκτου τμήματος

R. Grass

G. F. Mancini